

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem čeku, uradu štev. 13.633.

Stanovska solidarnost.

V dijaških časih je bil zakon, da je vsak dijak brez časti, če ovadi svojega sošolca profesorju. Naj je bil v pavzi v razredu še tako strasten pretep, ves razred je enodušno molčal, če je prišlo do preiskave. Solidarnost sošolska je bila zakon in vsak profesor ve, da je bil v vsakem pogledu najboljši razred tisti, ki je »skupaj držal«. Zakaj stanovska solidarnost dviga moralo, navaja ljudi k požrtvovalnosti in močnatosti.

Kar velja za dijaško življenje, to velja tudi za uradniško življenje. Kako gladko gre delo izpod rok, kadar so vsi uradniki enega urada ena sama rodina, kadar ni med njimi ne zavisti in intrig in ne klečepazenja na zgoraj. Tedaj je vsak uradnik samozavesten, zato nedostopen za vsako nekorektnost, ker ve, da se z njim solidarni vsi njegovi kolegi. Uradnik more tedaj braniti čistost zakona in delati to, kar je prav, brez ozira, če to komu ni po volji.

In kako prijetno življenje je v uradu, kjer ni nekolegialnih intrig. Eden pomaga drugemu, vsi pa teže za enim ciljem, da se delo v redu dovrši, da na ves urad ne pade niti senca očitka.

Slovenski uradnik se je v dijaških letih naučil ceniti slansko solidarnost in zato je poznal kolegialnost tudi kot uradnik. Zato pa je bil na višini svoje dolžnosti in spoštovan ravno tako v ministstvu na Dunaju, kakor pa v malem uradu kje na deželi.

Kakor mnoge druge stvari, je povojna in medvojna doba zrahljala — in deloma celo uničila — tudi kolegialne vezi med uradništvom. Vedno pogostejše so se dogajali slučaj, da je uradnik nastopil proti uradniku, ker je upal, da pride tako en klin višje na uradniški lestvici. Lepa tradicija, da ni uradnik nikdar tovarišu ovira pri napredovanju, je bila pozabljena in intriga je prišla med uradništvo.

Z njo pa je bila ubita stanovska solidarnost. Doživljali smo persekucijo uradnikov, njih stanovska organizacija pa je molčala. Da, padli smo še nižje. Našli so se uradniki, ki so se postavili v službo onih, ki so persekvirali uradnike in njim v korist ustanovili celo posebne politične uradniške organizacije. Tako smo doživeli neverjetnost, da je bilo ustanovljeno društvo sam. demokratičnih poštinih uslužbencev in slična društva. Kakor da ni zadostovalo, da je bil poštni uradnik že organiziran pri stranki in kakor da bi na strankarskem principu mogla uspevati stanovska solidarnost.

Kaj se je vse v tistih žalostnih časih godilo, o tem ni treba dosti govoriti. Samo to bodi poudarjeno, da so nekateri uradniki tako zelo spozabili, da so bili ponosni na to, da so dali iniciativo za preganjanje svojega stanovskega tovariša. Specarstvo najrjše vrste je cvetelo in kolegialnost je bila povaljana po blatu.

In nikjer nikogar, ki bi proti tej degeneraciji uradništva nastopil, ki bi obračunal z intriganti in škodljivci uradništva.

Toda iz predobre šole je slovensko uradništvo in prezdrav njegov značaj, da bi take razmere mogle večno trpeti. V začetku je tlelo le na duhu duše spoznanje, da tako ne more iti dalje, kmalu pa se je iskra razvnela v plamen ogorčenja.

In dne 10. januarja je ta plamen ogorčenja prvič bruhnil zmagovito na javnost in učiteljska organizacija je z depolitizacijo, pravilneje z odpovedjo strankarstvu in služenju drugim, postavila zopet stanovsko solidarnost na pravo mesto.

To je suha resnica učiteljskega nastopa in vse, kar govore oni, ki so bili od tega nastopa prizadeti, je prazno govor-

Aretacije komunistov se nadaljujejo.

NEZASLIŠANO POS

TOPANJE POLICIJE.

Beograd, 23. januarja. Komunistična afera postaja čim dalje bolj tajinstvena že zato, ker beograjska policija ne daje absolutno nikakih pojasnil. Aretacije delavcev se nadaljujejo. Število aretiranih znaša že nekaj stotin. Na hodnikih beograjske policije se opaža vrvenje in nervoznost in ker policija ne podaja nobenih informacij odeva vse neka tajinstvenost. Človek se vpraša, ako se po teh hodnikih spreha, kaj skriva v sebi ta stara in tajinstvena hiša. Ako se sprehaš po hodnikih, pride policaj in ti stavi vprašanje: Zakaj stojite tu? »Jaz sem novinar in sem prišel, da me sprejme sef.« Takoj odidite! Sef ne sprejema novinarjev. Ako ne greš, riskiraš, da te vrže ven. Tako postopanje zlasti proti novinarjem ti vsiljuje vprašanje, zakaj se vse to godi in dela.

Ker policija ne daje nikakih informacij, se širijo po Beogradu najalarmantnejše vesti. Govori se o prihodu nekih komunističnih agitatorjev iz Rusije, ki so se zatekli na naše ozemlje. Ta govoriča napravlja senzacije, ki nudi hrano Beogradu, že nekliko dni in medtem ko se bogataši boje revolucije, vidijo delavci pred seboj glavnočjo (ime beograjskega policijskega zapora), žandarje in puškino kopito. Vsega tega je kriva policija, ki ne daje informacij. V delavskih vrstah se vidi, da so delavci vsi obupani,

ker se vrše mnogoštevilne hišne preiskave, a se pri tem ne izda nobeno potrdilo. Izvajajo se aretacije, a se ne dajejo nikake utemeljitve.

Ugleden delavski funkcionar je izročil novinarjem listek o aretaciji delavskega voditelja, na katerem je napisano: Tukaj nas pobijajo, samo žilavka in puškino kopito se čuje. Ako morete kje, protestirajte! Delavec, ki je izročil ta listek, je izjavil: Skušali smo protestirati, pa ne moremo nikjer. Obšli smo vse beograjske redakcije, ali nihče nam ni šel na roko. Preskrbeli smo aretiranim tovarišem tudi zagovornike, ali tem se ne da obložiti material, ki ga najbrž niti ni. Policija ne dovoli, da bi se aretiranim donajala hrana z doma ali kaj drugega. Neki zagovornik aretiranih delavcev je povedal, da je policija obsodila delavce po petnajst dni zapora zaradi nekih nastopov. Storila je to zato, da bi v tem času pripravila obložni material in da bi mogla napraviti obložbo po § 1. zakona o zaščiti države. Očividno je, da policija nima v rokah zadostnega materiala, da bi mogla na podlagi tega ujemljiti te aretacije. Policija ni hotela na zahtevo zagovornikov izročiti aretirance uradnemu sodišču. Včeraj so bili aretirani tudi nekateri funkcionarji delavskega sindikata, in sicer Peterac, Sremčević in Ljubičić.

Proračun železniškega ministerstva.

Beograd, 23. jan. Včeraj popoldne se je nadaljevala seja finančnega odbora. Prvi je govoril Slavko Sečerov, ki je trdil, da naš promet ni rentabilen, četudi je za 20 do 30 odstotkov dražji kot tarifa sosednih držav. Vzrok je treba iskati v tem, da se grade nove proge iz proračunskih sredstev. Do sedaj je bilo v to svrhu potrošenih 300 milijonov dinarjev. V novem proračunu je predvidenih še 159 milijonov dinarjev. Osebnih izdatki so veliki in je treba zmanjšati število uslužbencev.

Medtem ko je brodarški sindikat izkazoval dohodke letnih 7 do 11 milijonov, se sedaj predvideva v državni režiji samo 800.000 dinarjev.

Vprašuje, kaj je s progo Solun—Gjevergijela in zahteva, da se pomorstvo povzdigne vsaj toliko, da se bo vzdržalo v borbi z italijanskim pomorstvom.

Minister za promet Krsta Miletić izjavlja, da je v vsoti 78 milijonov tudi znesek 53 milijonov za izplačilo bonov in znesek za odplačilo bonov tvornicam vagonov v Gradu in Budimpešti. Visečih dolgov ministrstvo za promet nima.

Dr. Kulovec je kritiziral tehnično stran proračuna, ki je centraliziran, tako da je vsak pregled po direktijah nemogoč. Očita ministru, da ni nič povedal, kaj je z zvezo Slovenije in Hrvatske z morjem. Zahteval je znižanje železniških tarifov; posebno za žito, moko in les.

Dr. Kumanudi pravi, da se grade nove proge brez vsakega načrta.

Dalje so še govorili Pušenjak, Agatonović in Svetislav Popović, nakar je bil

jenje, umestno samo za praznoto samostojno-demokratskega tiska.

Ni pa dosti, da je vpostavilo stanovsko solidarnost učiteljstvo, treba da sledi njegovemu vzgledu vse ostalo uradništvo.

Javnost pa mora to stremljenje podpirati, ker dobri so samo razredi brez »špecov« in dobri le uradniki brez kršilcev stanovske solidarnosti.

proračun sprejet v načelu in podrobnosti s 17 proti 6 glasovom.

Nato se je minister Krsta Miletić zahvalil za objektivno kritiko vseh govornikov. On bo skrbel za napredek prometa na kopnem, na rekah in na morju. Za pomorstvo se bo letos veliko naredilo iz posebnih kreditov in iz ostanka 7% nega investicijskega posojila.

Danes ob 10. bo imel finančni odbor sejo in na njej bo razpravljal o proračunu trgovinskega ministrstva. Jutri bo prišel na dnevni red proračun ministrstva prosvete.

UPOKOJITEV ZAGREBSKIH UNIV. PROFESORJEV IN JAVNOST.

Beograd, 23. januarja. Vse časopise odobrava postopanje Stefana Radića v vprašanju upokojitve deveterice vseučiliških profesorjev v Zagrebu, izvemši samostojno demokratske »Reči« in »Politike«, ki napadeta ta korak. Pribečevićeva »Reč« brani postopanje Pribečevića, toda tudi pri njenem pisanju se lahko med vrstami bere priznanje, da je njen šef Pribečević svojčas pogazil vseučiliško samoupravo in imenoval profesorje v nasprotju z mnenjem strokovne komisije. Govore, da je »Politika« zavzela tako stališče zato, ker je eden od upokojenih profesorjev zunanji član uredništva »Politike« in je ta sam pisal dotične napade. Sani šefi lista se ne strinjajo s takim pisanjem, vendar so pisu iz kolegialnosti odstopili nekaj stolpcev lista, ne da bi sami temu posvečali kako posebno pažnjo. Sinočnje »Vreme« se bavi s tem vprašanjem in pravi na uvodnem mestu: Vihar, ki ga je v delu opozicije izzvala upokojitve nekaterih zagrebskih vseučiliških profesorjev, se polagoma polega, v kolikor vedno bolj prevladuje nazor, da je smel tudi g. Radić posneti slab vzgled g. Pribečevića pri zaščiti vseučiliške samouprave, ki jo je hudo pogazil. Nasprotno je dejstvo, da je Pribečević postavil te profesorje proti nasvetu strokovnjakov.

Rekonstrukcija vlade.

Beograd, 23. januarja. Vlada je včeraj prejela iz Monte Carla brzokajko, v kateri se na kratko javlja, da predsednik vlade Nikola Pašić dospe v Beograd v nedeljo 24. t. m. V ožjem krogu predsednika vlade je včeraj krožila vest, da Pašić prispe zato, da z ene strani reši spore v radikalni stranki, z druge pa spore v vladi sami, ki so nastali zaradi postopanja ministra notranjih del Bože Maksimovića. Vsled tega se v radikalnih krogih mnogo govori o eventualni rekonstrukciji vlade, ki naj bi jo izvedel Pašić takoj, ko se vrne v Beograd. Razen vprašanja ministra notranjih del se omenja tudi vprašanje ministra financ dr. Stojadinovića, o katerem se misli, da je njegov položaj ogrožen po neuspehu, ki ga je doživel v Parizu. Tudi se smatra, da finančna politika, ki jo je izvajal dr. Stojadinović, zlasti njegovo delo glede saniranja našega ekonomskega stanja v državi ni bila za našo državo toliko uspešna, da bi se moglo pričakovati talo stanje, ki bi bilo pristojevo za naše nadaljnje ukrepe, da bi tako mogli urediti naše dolgeve zavezniiki. V vprašanju dr. Stojadinovića pa je še ena težkoča in ta je, da se ne ve, kdo naj ga zamenja. Delajo se razne kombinacije, ki so za sedaj take, da bi bilo odveč, če bi jih registrirali. Interesantno je, da finančna politika dr. Stojadinovića nima v radikalnem klubu samem niti enega zagovornika.

FRANCOZI ZAHTEVAJO, DA AKTIVNO SODELUJEJO PRI PREISKAVI.

Budimpešta, 23. januarja. Listi javljajo, da so francoski policijski komisariji stavili zahtevo, da tudi oni sodelujejo pri zasliševanju Windischgrätz, Rabe in Görja. Zahtevali so dalje, da smejo tudi oni staviti obdolžencem vprašanja. V poučenih krogih trde, da madžarske oblasti tega ne bodo dovolile in se sklicevale pri tem na madžarske zakone, ki baje to zabranjujejo. Policijski komisariji so razen tega dostavili branitelju Windischgrätz vprašalno polo, na katero bo Windischgrätz komaj mogel odgovoriti. Včeraj je bil Windischgrätz poklican k zaslišanju v državno pravdnštvo. Sedaj so prvič z njim ravnali tako takor z navadnim zločincem. Peljati se je moral k zaslišanju v avtomobilu skupaj s tremi navadnimi potepuhi.

BETHLEN SE PERE.

Budimpešta, 23. jan. Madžarska dopisna agencija v službenem obvestilu proglašja za prosto obrekovanje vest dunajskega lista »Abend«, po kateri bi bil tudi grof Bethlen zapleten v falzifikatorsko afero. V komunikaciji se trdi, da je grof Bethlen takoj, ko je izvedel za falzifikatorsko akcijo, s posredovanjem notranjega ministra dal policiji nalog, da proti falzifikatorjem energično postopa.

VELIKA EKSPLOZIJA V VARŠAVI.

Varšava, 23. jan. V tvornici za ročne bombe in eksplozivni material je zaradi kratkega stika izbruhnil požar. Hipoma je nastala eksplozija. 30 delavcev je popolnoma zgorelo. Število ranjenecv je zelo veliko. Delavci so v paničnem begu zapustili tovarno. Gasilcem se je po naporem delu posrečilo, omejiti požar in preprečiti nadaljnje eksplozije.

ZOPET ŽELEZNIŠKA NESREČA.

Zagreb, 23. jan. Brzovlaku Zagreb—Ljubljana, ki odhaja zvečer iz Zagreba, se je pri Sevnici pripetila nezgoda. Nekaj voz je skočilo s tira. Vlak je prišel v Ljubljano z dveurno zamudo šele proti 11. ponoči.

Dunajsko pismo

Zopet ena naša banka! — Sovjetsko trgovsko zastopstvo. — Nemški bojkot Italiji. — Ljubljanski finančni minister. — Bivša poslanska zbornica bo koncertna dvorana.

Na Dunaju, 20. 1. 1926.

Poročali smo že, da nameravajo konkurenti tukašnje židovske »Adriatische Bank« spraviti v svoje sodne razprave beograjsko »Jadransko-podonavsko banko«, čes, ta knižna njihove nesreče. — Ta naskoč se je res izvršil že na prvi razpravi 12. 1. m., ali zastopnik »J.-p. b.« dr. Čović-Plenković je odločno zavrnil vsak podoben poskus. Ali vse kaže, da se bo taka igra nadaljevala!

Danes mi je poročati še eno žalosno novico za naše trgovske zveze z Avstrijo: Tudi Hrvatska eskomptna banka likviduje svojo tukašnjo podružnico; imela je pod imenom komanditne družbe Franz Pollak, ki je imel staro koncesijo. Banka je imela lastno moderno palačo v središču notranjega mesta poleg Grabna, tik za starim vojnim ministertvom (Seitzergasse). To je ena najlepših hiš in na lepem kraju. — Hrvatska eskomptna banka je eden najmočnejših in najsolidnejših zavodov v Jugoslaviji; in ako ta veliki zavod ne more več vzdržati na Dunaju, je to jasn dokaz, kako močno nazaduje trgovina s sosednjim državom. — Gospodin načelnik Todorović bo zadovoljen. Ko smo dunajski Jugoslavljanje delovali za ustanovitve »Jugoslavanske trgovske zbornice« po vzgledu vseh držav Evrope in celo nekaterih v Aziji in Ameriki, nam je Todorović ustanovitev preprečil z izjavo: »Mi ne moremo podpirati Beča, da postane nekakav Verkehrszentrum v Evropi! Naši neka se vrste kuči itd.« — Zato pa propada vse zapored, kar je naše! Radoveden sem, kje v Jugoslaviji bi našli primerno mesto za stotine naših, ako bi res morali zapustiti Dunaj! Še stanovanja ne bodo imeli! To vem po sebi!!

V hiši Hrvatske eskomptne banke se je naselilo Sovjetsko trgovsko zastopstvo. V vseh petih nadstropjih ima svoje urade; čez 70 uradnikov imajo že zdaj. — To zastopstvo, ki ga vodi dr. Volski (evropski izobražen mož, tudi slovensko dobro razume!) je imelo lani 11 milijonov dolarjev prometa; 8,5 mil. uvoza v Rusijo, 2,5 izvoza v Avstrijo. Za letos nameravajo promet podvojiti. — Poleg tega oficijelnega zastopstva Sovjetov pa sta tu še dve drugi družbi: Rasavtorg (Rusko-avstrijska trgovska organizacija) in Ratav, pri prvi je udeležena banka Scheller, pri drugi Credit für Handel und Gewerbe. Obe družbi sta naredili lani kupčij za 5 milijonov dolarjev. Potom tega ruskega zastopstva more najbolje tudi Jugoslavija delati kupčije. Pričetek

je že narejen. — Ta indolenta, ki jo povsod opazim, kjer niso lahko mogoče velike provizije, ulegla vse pokvariti! — Kdor ima kaj za Rusijo, toda le velike reči, more se slobodno obrniti do mene.

Cedanje večji je obseg bojkota Nemcev proti Italiji: ne potovati v Italijo, ne kupovati v Italiji, ne prodajati jim ničesar! To gibanje postaja čedalje bolj resno in Italiji nevarno. Dvestotisoč tujcev manj, to bo tudi za Italijo hud udarec! Nemci se skrbno organizirajo, da ta načrt tudi izvedejo. — Danes je izšel tudi proglas »Südmark« za vse nemški narod v istem obsegu. — Italijani pa sami skrbijo za živo agitacijo med Nemci z novimi odredbami na južnem Tirolskem. Nemški listi pridno prinašajo vse italijanske odredbe proti Nemcem.

Ljubljanski Josef Kollmann je postal finančni minister v Avstriji. Beograjsko »Vreme« je pisalo, da je Kollmann — kobasičar v Badnu. — Kobasičar ni, je pa znan trgovec z manuakturnim blagom; ima prav lepo trgovino v Badnu. — Pred 32 leti je prišel mladi Josef iz Ljubljane k daljšemu sorodniku v Baden, kjer je kmalu malo prodajalno jako povzdignil in nato se še oženil z domačo hčerjo. — Njegova žena je vsa leta — blaginčarka poleg štirih prodajalcev. Zelo je pridna in ljudstvo jo ima rado. — Kollmann sam je bil kmalu izvoljen v mestni zastop in že pred dvajsetimi leti za župana. — Da je Baden zadnji desetletji neizmerno napredoval, je njegova zasluga. — V Nationalratu je bil odličen prvak krščanskih socialistov in dober govornik v proračunskih razpravah. — Od županstva je odstopil, žena pa mu noče zapustiti svoje kontrolne blaginje v prodajalni. In tako »gospa ministrica« še nadalje sprejema šilinge in groše z ljubeznivim: Danke schön. Auf Wiedersehen!

Avstrijski Nationalrat zboruje v oni manjši dvorani, kjer je bila prej — gosposka zbornica. Dvorana poslanske zbornice v desnem traktu, ki je mnogo večja, pa je ves čas neuporabljena. To je gotovo najlepša dvorana v srednji Evropi in jako akustična. Ker je tudi dohod v to dvorano popolnoma za-se mogoče, so prišli na idejo, da to dvorano uporabijo za — velike koncerte. Nad 1000 sedežev bi obsegala ta sijajna dvorana. — Zdi se, da bo ta načrt vresničen. — Čudna so pota usode! A. G.

Ba busse o Rumuniji in Bolgarski.

O svojem bivanju v Rumuniji in Bolgarski je izdal slavni francoski pisatelj Barbuse poročilo, iz katerega posnemamo:

»Ves demokratski tisk Rumunije je porabil prihod Barbusea, da opiše grozovitosti vlade g. Bratianu-a. Rumunska liga za človeške pravice je dala Barbuse-u obsežen material na razpolago. Dnevno so prihajali k njemu sorodniki in prijatelji zaprtih in pismeno ter ustmeno podajali izjave o grozovitih mukah aretirancev.

Tako je izpovedala belgijska odvetnica Lamy, da je videla v podzemeljskem zaporu trdnjave v Jilavi Besarabskega inženirja Jona Gurova, kateremu so pri zasliš-

vanju polomili noge in roke — iztrgali mu nohte, zbadali ga v lice z žarečimi kleščami in mu izbili tudi eno oko. Odvetnica ima tudi fotografijo tega nesrečnega mučenika.

V Bolgarski je sprejela Barbusea grobna tišina. Sveži grobi in grozovita beda prebivalstva, to je slika Cankovove Bolgarske. Na podlagi objektivnih in popolnoma verodostojnih prič cenil Barbuse, da je bilo od zmage nad Stambolijskim ubitih 20.000 ljudi, samih najboljših sinov bolgarskega naroda. Neki minister je dejal, da je bilo oficijelno naštetih le 3000 ljudi, da pa je to število treba pomnožiti s 6 ali 7.

Politične vesti.

— **Hinavščina.** Samostojno demokratski tisk se dela silno ogorčenega zaradi upokojitve devetih zagrebških univerzitetnih profesorjev. Vse to ogorčenje je čisto navadna hinavščina. Ko je g. Pribičević upokojil profesorje zagrebške univerze dr. Bazalo, dr. Baraca, dr. Polića, dr. Lukasa in druge in ko je vsa zagrebška univerza protestirala in bila vsa hrvatska javnost enodušna v obsojanju teh upokojitev, je samostojno demokratski tisk poslal g. Pribičeviću. Danes pa javno odtravajo zajedničarji, najbolj zagrizeni nasprotniki Radića, upokojitve in niti dijaštvo noče slediti pozivom na štrajk, samostojno demokratski tisk pa je ogorčen kakor še ni bil nikoli. Tudi večje hinavščine ni skoraj nikdar dosegel kot sedaj. Samo to je reči, kadar poroča samostojno demokratski tisk o kulturnem škandalu, ki da so ga zakrivali nasprotniki SDS.

— **»Po pravi in zmagoviti poti — naprej!«** Tako vabi »Delavska politika« delavce in

zaključuje svob. teatralni članek z besedami: Razženite sovražnike delavskega razreda! Dvignite kvišku rdeči prapor! (ki ga nosi g. A. Kristan). To slednje je pozabila »Del. politika« v informacijo svojih bralcev dostaviti. Zato smo storili to mi.

— **Odmev predloga Političnega in gospodarskega društva Nemcev v Sloveniji** ni razveseljen, zlasti ne na naši strani. »Jutarnji list« je sicer toplo pozdravil nemški predlog, toda drugi listi se molče. Bolj razveseljen je odziv v nemških listih. Zanimiv je predlog, ki ga stavi »Tagespost«. Predlaga namreč, da dovoli Koroška deželna vlada koroškim Slovenem kulturno in šolsko avtonomijo, da pa naj tozadevni zakon stopi v veljavo, ko bo postal v Jugoslaviji veljaven enak zakon v prilog Nemcev. Dobra volja je tu in želeli bi bilo, da bi naša obrambna društva storila svojo dolžnost in podprezala pri vladi, da pridejo koroški Slovenci do svojih pravic.

— **Rumunija grozi z razpadom Male an-**

tante za slučaj priznanja sovjetske Rusije. Vladni »Adeverul« piše o prizadevanju Cicerina, da prizna Jugoslavijo sovjetsko Rusijo. Njegov posredovalec, da je bil turški zunanji minister Ruži bej. Rumunski list pravi, da je v Beogradu ugodno razpoloženje za priznanje sovjetske Rusije. Če bi se to tudi dejansko zgodilo, potem ne bi preostalo Rumuniji nič drugega, ko da izstopi iz Male antante. Ta namreč po rumunskem mnenju ne bi imela nobenega zmisla, če se Čehoslovaška in Jugoslavija izrečeta za moskovsko zunanje politično orijentacijo. — Madžarska falzifikatorska afera kaže, da Mala antanta tudi sedaj nima dosti zmisla; če pa more madžarska vlada tako nezakonano izvajati svoja iredentistična in zločinška dejanja.

— **Barbarizem se nadaljuje.** Drugače res ni mogoče označiti postopanja fašistov proti narodnim manjšinam. Izdana sta bila te dni dva nova zakona. Po prvem zakonu se sme italijansko državljanstvo preklicati vsem, ki so politično nezanesljivi. Odveč je vsaka beseda o barbarstvu tega zakona. Toda drugi zakon je še hujši in velja zaenkrat samo za južno Tirolsko, more se pa raztegniti tudi na druge pokrajine. Po tem zakonu sme prefekt spremeniti vsa rodbinska in krstna imena, če so ta latinskega ali italijanskega izvora, pa se danes pišejo v neitalijanskem pravopisu. To velja tudi za krajevna imena. Tirolski Nemci se torej ne bodo smeli niti več podpisovati s svojim pravim imenom, temveč njih imena se bodo skrumila, da se bo vse penilo od gneva. Kdor pa ne bi ubogal novega zakona, ta bo kaznovan z globo od 500 do 1000 lir. — Ni čuda, če po takih nasilstvih doni po Nemčiji klic: Ne v Italijo!

— **Nemški katoliki odpovedali potovanje v Rim.** Zveza nemških katolikov je sklenila, da odpoveduje zaradi fašistovskega terorja nad tirolskimi Nemci nameravano potovanje v Italijo. Vsem, ki so se priglasili k romanju, je bil denar povrnjen. Tako se pripravila počasi kazni za nasilja fašistov.

— **Izbruh italofobije v berlinskem kinu.** Pod tem naslovom poroča »Piccolo« po kratkem uvodu o sistematični propagandi sovražstva do Italijanov v Nemčiji sledeči dogodek: V nekem berlinskem kinematografu je nastopel te dni italijanski baritonist Agostino Grandis, ki je žel doslej v Nemčiji vedno lepe uspehe. Ko pa je toplot zapel neko pri nemški publiko izredno priljubljeno pesem, je pričel del publike protestirati in ko je zapela za njim neka nemška sopranistinja v italijanskem jeziku, se je razvil protestiranje v glasen tumult. Občinstvo je kričalo: Zahitevamo, da zopote »Deutschland, Deutschland über alles«, mi ne maramo Italijanov. Predstava je morala prenehati.

— **Vedno večje zblizanje med Nemčijo in Avstrijo.** Vedno nemških nacionalcev dr. Dinghofer je bil v Berlinu ter podal novinarjem zanimive podatke o uspehu svojih konferenc z vodilnimi nemškimi državniki. Nemčija je odločno za čim tesnejšo zvezo z Avstrijo. Pred vsem se bo skušala popolna enotnost obeh držav uveljaviti na gospodarskem, juridičnem in kulturnem polju. Postopoma bosta tvorile Nemčija in Avstrija eno carinsko ozemlje. Tarife bodo v obeh državah enake. Ravno tako bo v obeh državah en državljanski in kazenski zakon. Ustanovljen bo poseben, iz 15 članov sestoj, gospodarski svet, ki bo vodil unifikacijo uprave. — Nemški državniki so odločno zanimali, da bi se vodila kakšna pogajanja z Italijo glede meje na Brennerju. Tirolska meja ostane torej za Italijo odprta. — Končno je izjavil Dinghofer, da bo Nemčija smatrala sebe po vstopu v Zvezo narodov kot zaščitnico vseh nemških narodnih manjšin.

— **Strah pred javnostjo.** Med Bethlenom in opozicijo je bil dosežen sporazum in izvoljena je bila parlamentarna komisija, ki bo preiskala politično ozadje falzifikatorske afe-re. Komisiji pripadajo tudi socialni demokrati. Komisija bo imela velike pravice in zaslišati bo smela tudi ministre. Vse pa se bo vršilo tajno in niti poslanci se ne bodo smeli udeleževati sej komisije. Tudi nobena poročila se ne bodo izdajala, temveč samo zaključno poročilo parlamentu. Kljub temu smatrajo socialni demokrati izvolitev komisije kot uspeh proti Bethlenu in madžarski vladi. Bojimo se, da so preoptimistični.

— **Ruski protest proti Čangsolinu.** General Čangsolin, najemnik Japonske, je zase del vzhodno-kitajske železnice, ker Rusi niso dovolili prevoza črt. Vseled te zasedbe je sovjetski poslanik Karakan vložil pri pekinški vladi oster protest ter javil, da bo morala kitajska vlada povrniti vso škodo, ki bi jo železnica vsled zasedbe imela.

— **Šlovec za pesek.** To so prevedli iz nemškega »Sandfänger«. Omenil sem že, da je nemščina navdse revna z obrazili in da se zato poslužuje radi kratkosti končnice »-er«, ki označa lahko živo ali neživo stvar, toda v našem jeziku tega ni treba. »Lovilec« je torej v tem pomenu napačen. Reči se mora temveč »lovilnik« ali »lovilo« za pesek.

Našim ljudem nikdar ni mogoče izbiti iz glave, da ni potreba, da bi bil slovenski izraz istega spola kakor nemški. Pač pa naj bodo stvari, ki imajo enako obliko ali podobo, enako opravilo, enak smoter itd. tudi enakega spola in napravljena z enakimi obrazili. Prikladnost obrazil pa se ravna seveda tudi po tem, iz kakšnega debila ali korenine je treba izraz napraviti. Kajti glagoli, samostalniki, pridevniki itd. ljubijo vsak svoja obrazila in vsak svoj spol. Odloča dostikrat tudi z vsjo močjo grupacija konzonantov, zakaj na lenoslovje besede je treba prav tako gledati, kakor na točnost njenega pomena, njeno gibčnost in potrebo gibljivosti.

Vse to pa, kar sem zdajle omenil, je še v povojih. Točnih pravil za besedotvorje še nimamo. Pričakujejo pa, da jih bomo dobili. Potrebna so nam danes bolj nego kdaj prej, kajti na vseh koncih in krajih imamo po ustanovitvi lastne države potrebo ne le

— **Maroke.** Boji so se obnovili in Francozi poročajo o novem uspehu. Zasedli so mesto Tacrestu, ki je 13 kilometrov severno od Tanuata. Rifanci so mesto dobro utrdili. — Španska vlada je poslala francoski vladi posebno zahvalo za sodelovanje francoskih čet v Španiji.

— **Oboroževanje Finske.** Podpis Locarnskega sporazuma je povzročil v Finski živahno debato o sigurnosti Finske. Splošno se je poudarjalo, da dokazuje puč v Revahu, dalje komunistični vpad v Poljsko, da preti od sovjetske strani Finski stalna nevarnost. Enako pa je tudi jasno, da ni pričakovati, da bi katerakoli velesila intervenirala v korist Finske. Ker so mednarodni garancijski dogovori nesigurni in ker se ni mogla doseči sigurna zveza s Finsko, zato mora Finska gledati, da si z dogovori čim najbolj zavaruje svojo nevarnost, da pa vseeno ne pozabi na oboroževanje. Če bodo sovjeti videli, da vpad v Finsko ne bo noben izprek, temveč da bodo naleteli na oborožen narod, potem si bodo tudi dobro premislili, predne bodo vpadli v Finsko. Finska se mora zato oborožiti, zlasti pa mora svojo oboroženo obrambo izpopolniti. Danes šteje finska vojna mornarica samo 3000 ton ali 2 toni na kilometer, kar je seveda popolnoma nezadostno. Zato je vlada izdelala nov mornariški načrt, po katerem naj bi obstajala finska vojna mornarica iz treh topovskih ladij, dveh razdiralcev, šest podmornic, šest ladij in 80 motornih torpednih čolnov. Vse te ladje bi se zgradile do 1. 1931 in bi veljale 529 milijonov mark. (Finska marka je 1,4 dinarja.) Ta program pa je bil reduciran na 375 milijonov mark in brambni odsek parlamenta ga je nato znižal na 315 milijonov mark. Parlament je bil še bolj varčljiv in znižal program na 215 milijonov mark. Po tej redukciji bi dobila finska vojna mornarica samo eno topovsko ladjo, štiri podmornice in štiri motorne torpedne ladje. Z izrednim kreditom v znesku 100 milijonov mark naj bi se nabavila še druga topovska ladja. Toda s to zahtevo vlada ni prodrla in je podala zato svojo demisijsko. Se-stavljena je bila nato po troletni krizi nova vlada, toda vprašanje mornariškega programa je ostalo nerešeno. Pričakuje se zato nova kriza.

NEPOTREBEN IZDATEK.

Naša vlada hoče posvetiti večjo pažnjo naši mornarici, kakor pa jo je izkazovala dosedaj. Kdor pozna razmere v našem Primorju, se mora tega samo veseliti.

Ne more pa se veseliti načina, kakor hoče vlada pokazati svoje zanimanje za mornarico. Tako se namreč namerava poslati posebno komisijo na Anglesko in Francosko, da preštudira ta komisija ustroj francoskih in angleških ladjedelnic in stavi potem predloge za ustanovitve ladjedelnic v Jugoslaviji. Ta komisija je čisto odveč in samo za-pravljanje. Naši Dalmatinci vedo že sami dobro, kaj jim je treba in popolnoma odveč je, da bodo kaki gospodje iz Beograda na državne stroške ustroj ladjedelnic šele študirali.

Komisije so bile dosedaj skoraj brez izjeme negativne in zato naj bo teh komisij tudi že enkrat — konec!

DNEVNI RED BLEJSKEGA SESTANKA MALE ANTANTE.

Beograd, 23. januarja. Med Beogradom, Bukarešto in Prago je dogovorjen naslednji spred za sestanek Male antante na Bledu: 1. Madžarska, 2. komunistična nevarnost, 3. neobvezni razgovori o priznanju Rusije, 4. vprašanje balkanskega pakta, to pa samo tedaj, če Rumunija sproži to vprašanje.

ITALIJA PLAČA ANGLIJI 500 MILIJONOV FUNTOV.

Rim, 23. januarja. Iz Londona službeno javljajo, da je bil na sestanku Volpija in Churchilla včeraj sklenjen sporazum glede odplačevanja Italijanskih vojnih dolgov v Angliji. Pogodba o konsolidaciji dolgov bo podpisana v ponedeljek. Vsega vsega dolga se je določila s 500 milijoni funtov šterlingov. Dolg se bo odplačal v 62 letnih obrokih. Obroki bodo vsi enaki in ne, kakor se je mislilo, progresivni.

Georges:

Mrcvarstvo.

Enako kakor »plezalka« za »Steigeisen« ali »Steiger« je napravljena beseda »drsalke« za »Schlittschuhe«. Toda dočim se je pri »plezalkah« manj bati, da bi jih človek zamenjal z damami, ki se pečajo s plezanjem, je pri drsalkah to prav lahko mogoče. Če na primer pravim: »Danes sem se drsal z izbornimi drsalnicami«, se ne ve, ali so bile to dame, ki so izborne drsalke, ali pa priprava za drsanje, ki je seveda tudi lahko različne kakovosti. Prav gotovo mi ni na tem, da bi izraz »drsalke« za »Schlittschuhe« hotel izpodrinuti, ne. Saj bi bilo to dandanes tudi težko mogoče, kajti danes je vsak abecedarček jezikoslovna avtoriteta. Omenjam le, da se dajo iz glagolov »plezati« in »drsalati« napraviti boljši samostalniki za pripravo, s katero se pleza ali drsa. Vzemimo izpeljanke iz glagola »plezati«, ki naj bi pomenile orodje za plezanje. Te so: plezúlje, plezáče, plezálnice, plezálice, plezáce ali plezáce, plezálni, plezánice, plezála itd. Izbira je torej dovolj velika. Zakaj je potemtakem treba izbrati si baš obrazilo, ki pomeni v prvi vrsti živo stvar, ki pleza, ne razumem.

Podoben je z »drsalnicami«. Za pripravo,

ki se z njo drsajo, bi se bili lahko iz glagola »drsalati« napravili izrazi: drsúlje, drsáče, drsálice, drsálne, drsálniki, drsála, drsálci, drsáice itd. Nekateri od teh izrazov tudi lahko ledene steze, ki se po njih otroci drsajo (po nemško: »glitschen«) ali pa, kakor pravijo Prleki, »pospejljavajo«.

Torej nikakor in nikjer ni potreba, da se v slovensčini stori personificirajo ali posebej, zlasti ne v znanstveni ali strokovni terminologiji. Izjeme so seveda povsod. Toda te veljajo oziroma naj bi bile dovoljene samo takrat in tam, kjer je že izraz udomačen.

Vendar pa se tvoritev terminov za funkcije neživih stvari z obrazili, ki označujejo v prvi vrsti živo bitja, dogaja dan na dan. Tako je na primer za nemški »(eiserne) Trägers« v stalni rabi slovenski izraz »nosilec«. Ne glede na to, da se pravi »tragen« v tem primeru »nesti« (koliko kil ti neseš, to se pravi, koliko zmoreš po svoji moči, da jih neseš) ali »držati«, kar je še boljše (most, strop drži tol iko in toliko), je beseda »nosilec« po zgoraj povedanem napačna, kajti iz glagola »nositi« je za »traverzo« prav skovana beseda kvečjemu »nosilnik« ali podobno.

Ko so pri Zireh nad Idrijo otvorili elek-trarno, so vsi časniki brez izjeme poročali o

mašiti luknje, temveč cele zgradbe postavljati.

Jaz nisem jezikoslovec in moje mnenje ni odločilno. To, kar pišem, niti ni amaterstvo, temveč samo diletantstvo. S tem hočem izraziti samo stvari, ki sem jih opazil in jih opažam. Da se vse to uredi in precizira, zato so pač poklicani drugi ljudje in navdse me bo veselilo, če jim bodo te moje skromne vrstice dale impulz.

Največji greh pri tvorbi novih besedi je pri nas pomanjkanje znanja živega jezika in pomanjkanja misli in lastnega mišljenja (s poudarkom na prvem zlogu, das Denken; mišljenje = die Meinung) ter nezvezanost na tuj, to je nemški idiom in pa zanikarnost. Samo na ta način je mogoče, da se čitajo stvari, kakor »stekljeni zvone« za »Glasglocke« ali »Sturzglas«, namesto »povezniki«; »morska pena« za »Meerschaum« namesto »stiva«; »ravno ali neravno število« za »gerade oder ungerade Zahl« namesto »sodo ali liho število« itd. Sam Bog vedi, zakaj se pravi »modroc« »šimnica« (modro je natlačen lahko tudi z volno) in zakaj je ta beseda stvorjena z obrazilom »-nica«, dočim se »Strohsack«, ki ima isto ali podobno službo kakor modroc, pravi »slamnjača« in ne »slamnica«.

(Dalje.)

Za zaslužnjene brate.

Bratje in sestre!

Izza južnih mej naše države prihajajo bo-
lestni vzklili našega naroda. Kakor na se-
veru in na zapadu, tako živi tudi na jugu
naše zemlje del našega naroda pod tujim
jarmom. Teh naših bratov in sester je do
250.000, ki jih je kruto gospodstvo Grkov
zakovalo v verige robstva. Ta naša uboga
raja nima nobenih pravic, zanjo ne poslujejo
sodišča, zanjo ni osebne varnosti, zanjo ne
veljajo načela lastnine. Vsak Grk si prisvaja
oblast, da sme nemoteno preganjati naše
ljudi iz njih domov in z njih zemlje. Našim
bratom in sestram je zabranjena materinska
beseda, pevanje narodnih pesmi je kaznivo
dejanje. Kdor se prizna za Srba, tega vržejo
v ječo ali ga siloma iztirajo na otoke smrti,
odkoder ni povratka! S krvavim nasiljem,
brezdušno in grozno trpinčijo in uničujejo
Grki naš življenjski, ker se noče in ne more
odreči besedi svojih očetov in ker hoče svojo
deco vzgojiti v narodnem duhu! Na severu,
zapadu in jugu naše svete domovine teptajo
naši neprijatelji v prah najpreprostejša na-
čela pravice in humanitete. Do 800.000 naših
duš vpije do neba in preživlja črne, strašne
dneve trpljenja zaradi zvestobe in ljubezni,
ki jih vekomaj spajata z nami — z njih bra-
ti in sestrami v svobodi! Umirajoči nas po-
zdravljajo!

Starešinstvo JSS je na današnji seji raz-
pravljalo na temelju objektivnih poročil o
nekulturnih in nevzdvižnih razmerah.
In v imenu celokupnega jugoslovenskega
Sokolstva slovensko in najodločnejše dviga-
mo protest proti vsakemu nasilju sploh in
proti nasilju diktatorjev grškega naroda po-
sebe v pripravi, da ni žive bratske du-
še v naši domovini, ki bi se s polno zavest-
jo in z vso silo ogorčenja ne pridružila temu
protestu.

Pozivljamo vse pripadnike našega naroda
v svobodni zemlji, naj ne preslišijo klicev
čbupa, ponižanja in bolesti trpečih naših
rojakov — temveč naj jim bodo ti klici po-
ziv pod sokolske zastave, kjer se zbiramo
borci pravice, bratstva in svobode!

Bratom in sestram, ki tonejo v morju brid-
kosti in muk, bratske pozdrave! Vztrajajte v
težki, ljuti borbi za obstanek, dokler ne bo
vaše mučeništvo okraшено z vencem slave in
amaga!

Domovini — zdravo!

Starešinstvo Jugoslovenskega Sokolskega
Saveza.

V Ljubljani, dne 18. januarja 1926.

E. Gangl s. r.,
starosta.

dr. Riko Fux s. r.,
tajnik.

Silva našim Amerikancem!

Kaj premore tudi najmanjši narod, ako
je solidaren, ali celo njegova emigracija,
tvorica je del naroda, kaže nam blesteči
izgled dosedanjega poteka ameriansko-slo-
venske akcije za »Slepški dom« v Ljubljani.

Poročali smo že parkrat o tem. Vendar pa
je umestno, da se ob začetku novega leta
ozremo nazaj na to, kar je bilo že do danes
doseženo.

Smatramo predvsem za potrebno, da čita-
teljem nakratko pokličemo najprvo v spomin
tudi ono, kar so listi že svojčas objavili.

Kmalu po koncu vojske sta privedla gg.
Valter Predovich in Josip Sitar iz Amerike
mnogo zabojev z obleko in obujalom za
revne rojake. Preostalo pa je še nabranega
denarja, kateri je bil po volji odbora »Jugo-
slav Reliéf«, ki je ves ta pokret oživil in
izvedel, naložen pri »Kmetijski posojilnici«
v Ljubljani kot prvi prispevek za zgradbo
»Slepškega doma« v Ljubljani. Znašal je
Din 65.511,85.

Leta 1925 pa je prejela »Glasbena Ma-
tica«, ki je 1923 bila priredila našim slep-
cem poseben koncert, iz krogov ameriških
Slovenov živahno pobudo, katere se je z
radostjo oprijela. Obrnila se je do vseh po-
znanih ji slovenskih pevskih društev v Zje-
dinjenih državah, naj bi priredila kak kon-
cert ali veselico v prid »Slepškemu domu«.

Ta apel je donesel z nekaterimi prispev-
ki vred, ki niso izhajali od društev, novo
lepo vsoto Din 75.737,50. Poleg tega se je
od prvotne vloge nabralo Din 10.427,20 obre-
stili. Vsega skupaj je bilo do konca avgusta
1925 torej že naložene glavnice dinarjev
151.676,55.

Detaljni izkaz je bil svojčas že objavljen.
Danes ponavljamo le imena darovalcev. To
so društva: pevsko društvo »Bled« v Frank-
lin-Conemaughu Pa.; pevsko društvo »Dom-
ovina«, New York; podporno društvo »Orel«,
Brooklyn; samostojno bolnišniško in podporno
društvo za Greater New York; Narodna čita-
lnica v Waukeganu, Ill.; dalje g. Ivan Va-
roga, Pittsburgh, Pa.; g. John Germ, Pueblo,
Colo.; in tri zbirke lista »Glas Narod« (Slo-
venic Publishing Company), New York.

Med temi darovi zavzema prav posebno
mesto oni samostojnega bolnišniškega in pod-
pornega društva za Veliki New York in oko-
lico, ki znaša Din 43.155.—. O prominentni
vlozi »Glasa Narod« kot zbiralnega mesta
naštetih prispevkov pa bomo še govorili.

Preidemo na poročilo o tem, česar naša
javnost sploh še ne ve.

Po teh sijajnih uspehih so ameriški inici-
jatorji dali »Glasbeni Matici« novo pobudo
in »Glasbena Matica« se je z novim aplom
obrnila preko amerianskih in slovenskih
listov na vso našo javnost v Zjedinjenih dr-
žavah.

Tudi ta poziv je našel nov, močan odmev,
kateri še danes rodi lepe sadove za plemen-
ito svrsto in bo — upamo — učinkoval tudi
še v tekočem letu. Naša častna dolžnost pa
je, da tudi Slovenem v Sloveniji ne zamol-
čimo imen ameriških dobrotnikov in pripo-
slanih zneskov. To je najmanj, s čemer se

jim more oddolžiti naša in naših slepcev
avaležnost!
Od septembra pa do konca leta 1925 so
poslali:

1. G. Valter Predovich, Sa- cramento, Calif.	Din	272,50
2. Slovenic Publishing Com- pany »Glas Narod«, 82 Courtland Street, New York, N. Y.	Din	2.054,—
3. Gospa Hanna Primosich in sorodniki, Hasbrouck Hights, N. Y., mesto venca na grob dedu in pradedu Alojziju Primo- sichu	Din	540,—
4. Slov. Publishing Comp. Din	2.437,—	
5. Ista	Din	17.930,—
6. Ista	Din	2.502,—
7. Ista	Din	2.052,—
8. Ista	Din	2.470,—
9. Slov. pevsko in dram. društvo »Ljubljanski vrt«, Girard, Ohio	Din	9.990,—
10. Slov. Publishing Comp. Din	8.030,—	
11. Ista	Din	2.365,—
12. Ista	Din	13.695,—
13. Ista	Din	5.346,—
14. Uspeh skupnega koncer- ta pev. društev »Sava«, in »Lira«, Chicago, Ill., in »Slovane«, Pullman, Ill., in »Triglav«, Chicago, Ill.	Din	15.425,—
15. Gg. Ant. Selnikar, Grum, Zdravlevich, Joliet, Ill.	Din	385,—

Skupaj Din 85.493,50

S prejšnjim zneskom daje
to vsoto Din 237.170,05

K temu še obresti do konca
leta 1925 Din 7.165,29

Skupaj Din 244.335,34

Eno najodličnejših mest zavzema pri tej
pomozni akciji newyorški list »Glas Narod«
(Slovenic Publishing Company), kakor ka-
žejo številne pošiljave njegovih bogatih
zbirk. »Glas Narod« priobčuje seveda tudi
imena vseh dotičnih darovalcev. Predaleč
bi šlo, če bi jih i mi priobčili, dasi bi v pol-
ni meri zaslužili.

Zaleti bi bilo le, da bi i drugi slovenski
amerikanski listi uvedli take zbirke in s ta-
kimi uspehi, kakor »Glas Narod«. Če kaj
na svetu, tedaj gotovo ta akcija nima niti
senice političnega ozadja in pri pomoči za
slepce se pač za vsakega spodobnega člo-
veka politika neha samoposebi. Zato se
smemo nadejati, da se bodo zbudili tudi še
mnogi drugi javni listi naših ameriških ro-
jakov in stopili z navedenim newyorškim
listom v najplemenitejšo tekmovalnost.

Priobčujemo te podatke vsej slovenski
javnosti, da bo znala rojake onkraj oceana
prav ceniti, jih občudovati in jim biti od sr-
ca hvaležna. Hvaležni jim moramo pa biti
zlasti, da so v namene najbednejših, to je

uprizaritve, da bi se prestavila v milje 19.
stoletja; danes jo je za nas preveč in pre-
malo.

Igralsko je uprizaritev ostala daleč za
vrednostjo dela. Da ne bomo presilni, reci-
mo, da jo je g. Skrbinšek pojmlil v duhu
preteklih časov, v smislu takratnih gesel,
notranje historično; zunanje nam jo je pred-
ložil časovno. Tako si je ustvaril nepotreben
konflikt; pobrisal je s Shawa ves umetniški
uspeh in nam pustil svoj enostranski kon-
cept. Noče nam verjeti, da se da vse mnogo
enostavnostjo dopovedati, če sedi enostavnost
v neomahljivem sedlu znanja. Karakteristiko
misli in dejanj oseb v Obrti kopiramo brez
truda; on nam pa neumorno, drastično šol-
sko nastavlja niremburški lij. Neka narobe
srednjeveška železna devica; zunaj grozota,
znotraj golota. Kretanje in fiziognomija ne-
sentimentalnega in nekriminalnega busines-
mana mora biti po njegovem naravnost tro-
gloditična, da nas prepriča, da je denar —
kak Sir George Crofts takih občutkov ni
imel. Imel jih je le g. Skrbinšek in nam jih
nagrjal kot Crofts prav po bavbarsko teatr-
sko.

Gospa Nablocka nam je z vlogo gospe
Warrenove ponovno pokazala svojo igralsko
talentiranost; če je v smislu dela, da se

slovenskih slepcev, priskočili z izdatno po-
močjo ravno v sedanjih časih. Saj je tukaj-
šnje življenje kljub razmeroma visoki naši
valuti še vedno sila težavno in je tako težko
dobiti dobrotnikov, ki bi mogli z zares iz-
datnimi podporami lajšati ogromna socialna
bremena, ležeča na ramah vsega današnjega
evropskega rodu in z njim vred tudi našega
naroda. Ta je bil še celo v boljših časih dra-
vi revež, dasi vedno za humanitarne svrhe
darežljiv celo preko svojih moči.

Lu to blago stran naše nature so sedaj
ravno o pravem času razkrili nam tudi ro-
jaki, ki so si poiskali onkraj morja novo do-
movino. Hvala in slava jim!

Spominjati naj bi se pa tega fonda vsaj v
oporočan tudi premožnejši ljudje v Slove-
niji!

Mestni magistrat ljubljanski, kot upravitelj
fonda za »Slepški dom«.

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA
V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

23. januarja, sobota: »Frenetika«, delav-
ska predstava po znanih cenah.

24. januarja, nedelja ob 10. uri popoldne:
»Zapeljivka«, ljudska predstava po znanih
cenah. — Ob 20. uri zvečer: »Druga ma-
dost« ljudska predstava po znanih cenah.

25. januarja, ponedeljek: »Obrt gospe War-
renove«. Red C.

26. januarja, torek: Zaprt.

27. januarja, sredo: »Milenija na Tavridi«,
gostovanje v Celju. Izven.

28. januarja, četrtek: »Henrik IV.« Red A.

29. januarja, petek: »Druga mladost«. R. B.

30. januarja, sobota: »Nasa kri«, premije-
ra. Izven.

31. januarja, nedelja ob 20. uri: »Obrt go-
spe Warrenove« ljudska predstava pri znanih
cenah.

Opera.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

23. januarja, sobota: »Zvedave ženske«,
premiera. Red B.

24. januarja, nedelja ob 15. uri popoldne:
»Eva«, ljudska predstava pri znanih cenah.

25. januarja, ponedeljek: Zaprt.

26. januarja, torek: »Srce iz leca«, »Poziv
na ples«, »Capriccio espagnole«. Red F.

27. januarja, sredo: »Zvedave ženske«.
Red D.

28. januarja, četrtek: Vojaška predstava.
Izven.

29. januarja, petek: »Aida«. Red C.

30. januarja, sobota: Zaprt.

31. januarja, nedelja: ob 15. uri popoldne:
»Rigoletto«, ljudska predstava pri znanih
cenah.

NAŠI MALI ODRI.

Po daljšem premoru je vprizoril »Šentja-
kobski gledališki oder« Etlingerjevo vesele-
igro »Gledališka kriza«. Igra je pisana skozi
in skozi duhovito in tudi s precejšnjo — ru-
tino. Njena vrednost je zlasti v tem, da s
polno lučjo razsvetli zakulisno gledališko
delovanje, predvsem ono v pisarni. Inten-
dant gledališča pozna publiko, katere noče
umetnosti, temveč zahteva le burke in pi-
kanterije. Zato je blagajna tembolj prazna
— čimbolj umetniški je program, katerega
hoče brezobzirno izvajati mlad idealist, rav-
natelj gledališča. Zato sta si intendant in
ravnatelj s laseh, kajti ravnatelj noče popu-
ščati, intendant pa ne more zaradi finančne-
ga stanja. Naenkrat stopi med oba še tretja
oseba, in sicer najboljša igralka gledališča,
ki ljubi ravnatelja in jo jezi, ker ji ravnatelj
vedno pripoveduje, da je umetnica, nikoli
pa ji ne reče, da je lepa. Radi tega zahteva
kokošno vlogo v burki, kjer bo lahko po-
kazala vsem, predvsem pa ravnatelju svojo
lepoto. Intendant ji ustreže in sprejme v re-
pertoar pikantno burko, v kateri bo igrala
ona glavno vlogo. Dasi je ravnatelj prej pri-
segel, da v tistem hipu, ko pride burka na
program, zapusti to gledališče, sedaj podležje,
ker tudi on ljubi igralko in ji ne more klju-
bovati. Igra gre skozi oder z velikim mate-
rijelnim uspehom. Ravnatelj okusi moč de-
narja in njegov idealizem začne padati, dok-
ler končno popolnoma ne izgine. Še sam
napiše burko, ki doživi petindvajset repriz.
On obogati in prijatelji, ki mu je nekoč re-
žiral dramo, tedaj še poln idealizma, izpove
sedaj, da je bil tedaj mlad in neumen. Ure-
ničijo se intendantove besede, ki je dejal,
da se človekov idealizem preizkusi šele te-

daj, ko ima vsega v izobilju. Dokler človek
nima denarja, je vedno idealist.

Igra je bila režijsko dobro in vestno pri-
pravljena. Tudi igralci so svoje vloge več ali
manj častno rešili. G. Košak je dobro podal
intendantu, ki bi rad dajal le umetniške
predstave, a jih ne more, radi denarja, ker
publika se hoče samo zabavati in smejeti.
Tudi gospod Škerlj kot ravnatelj je bil prav
dober. G. Rebolj v vlogi pisatelja Jeleniča je
bil še nekoliko šibak. Manjkalo mu je živah-
nosti. Gdčna Petričeva kot žena pisatelja
Jeleniča je bila dobra. Zelel bi pri njej le
nekaj več ženske naivnosti. Samuel Kohn
od g. Lavriča je bil skozi in skozi prav do-
ber. Šibkejša je bila ga Kam-Bučarjeva kot
igralka. Zelel bi pri njej več živahnosti in
temperamenta. Dober je bil g. Karus kot taj-
nik. Tudi gospod ni bil slab, a vendar ne-
koliko preveč nenaraven. Isto velja o gledal-
škem slugi.

V nedeljo gostuje oder s to igro na Viču.
Publiki jo najtopleje priporočamo. —n.

Delavska predstava v ljubljanski drami bo
v soboto dne 23. t. m. ob 8. uri zvečer. Vpri-
zori se Langerjeva drama »Frenetika«, kate-
re vsebina je vzeta iz življenja malih ljudi
velikomejnega okolisa. V glavnih vlogah
ga nadioka g. Kogoz, g. Cesar in g. Rat.
Za predstavo so cene vseh prostoričev zredno
znižane, tako, da je dostop vsakomur omo-
gocen.

Premijera v ljubljanski operi bo, kakor
smo že omenili, v soboto dne 23. t. m. ob
pol 8. uri zvečer. Vprizori se prvič na slo-
venskem odru slavnega italijanskega skladat-
elja Wolfa-Ferrarija komična opera »Zve-
dave ženske«. Sodelujejo: gg. Lotuckova,
Lovšetova, Kibiceva, Ončeva, Kumpelj, Jan-
ko, Banovec, Zupan, Suveij itd. Dirigira g.
Neffat, režira g. Bučar.

Na nedeljske predstave v Narodnem gle-
dališču v Ljubljani opozarjamo izvenjugo-
slavsko publiko. V nedeljo, dne 24. t. m.
bodo tri predstave in sicer dve v drami in
ena v operi. Popoldne ob treh je v vsakem
gledališču ena predstava. V operi se poje
»Frenetika« opera »Eva«, ki se ponasa zla-
sti s krasno glasbo. Zasedba je kar najbolj-
ša. V glavnih vlogah nastopijo gg. Timery-
Kavčnikova, Knitl in Holodkov. V drami
se začne ravnotako ob tren nova Golarjeva
štiridejanska igra iz kmetkega življenja
»Zapeljivka«, kjer igra naslovno vlogo ga
Juvanovca, ki je obhajala s to igro svojo pet-
indvajsetletnico in dosegla pri premijeri po-
poln uspeh. V ostalih vlogah nastopijo naj-
boljši člani dramskega ansambla. Zvečer ob
8. uri igrani v drami češko veseleloigro »Dru-
ga mladost«, ki je žela pri vseh dosedanjih
vprizoritvah mnogo smeha in zabave.

Književnost.

ZAKON O DRŽAVNEM RAČUNOVODSTVU.

Zbirka zakonov IX. snopič. V Ljubljani
1925. Založila Tiskovna zadruga. Strani 171
in 6 obrazcev. Cena s poštnino vred Din 43.

Pričujoča druga izdaja zakona o državnem
računovodstvu je po izvirniku pregledana in
dopolnjena z vsemi finančnimi zakoni, ozi-
roma z zakoni o proračunskih dvanajstih
od leta 1922-23 pa do vseh dvanajstih za
november 1925. Poleg zakona prinaša tudi
Pravilnik ima poleg tega abecedni pregled
več z vsemi predpisanimi obrazci. Zakon in
Pravilnik imata poleg tega abecedni pregled
tvarine.

SEJEM ZA KOŽUHOVINO V LJUBLJANI.

V ponedeljek, dne 25. januarja se vrši v
Ljubljani, v prostorih Ljubljanskega vzorčne-
ga velesejma tradicionalni detajlni se-
jem za kožuho vino. Zbrali se bodo kupci in
prodajalci-lovci iz vseh krajev naše domovi-
ne. Lovski plen se bo prodajal po komadih.

Istega dne pa bo na prostoru velesejma
sprejemala kožuho vino vse vrste tudi Lov-
ska zadruga z upravo velesejma. Zbrana ko-
žuho vino se bo sortirala in nekaj tednov kas-
neje draženim potom prodajala inozemskim
in večjim domačim kupcem. Sprejemalo se
bo posamezne kože od lovcev in večje, event.
že sortirane partije, od trgovcev s kožuho-
vino.

Uprava velesejma z Lovsko zadrugo je
sprejela od zakupnikov lovišč v proda-o že
večje število raznovrstnih kož. Vendar pa je
količina še premajhna, da se sme povabiti
inozemske kupce v Ljubljano. Zbog tega se
je sklenilo, prirediti najpoprej, to je dne 25.
t. m. običajni kožni sejem s prodajo v deta-
lu, istočasno pa se sprejema na velesejskem
prostoru še nadaljnje kože v svrhu kasnejše,
organizirane prodaje na veliko.

CHAMBERLAIN,
angleški zunanj minister.

Obrt gospe Warrenove.

Drama v štirih dejanjih; spisal B. Shaw;
prevedel in režiral g. M. Skrbinšek.

Mladoleno Shawovo dramsko delo, ki
se je vprizorilo v sredo, je miselno in kon-
struktivno tako jasno, da se dajo njegove vr-
line in pomanjkljivosti prijeti. Uprizaritev
ni bila noben dogodek, le retrospektiven po-
gled na dobo, ki smo jo preživeli in morda
celo pozabili. Danes se s pridom ne moremo
več vanjo vživeti niti se ogledovati v zrcalu,
ki je preenostavno in prejavno. Če je prišlo
delo na oder z namenom, da bi se seznanili
z dramsko produkcijo pred 35 leti, bi bila
zanimiva v zaključeni seriji; sama
zase pa je drama preosamljena in preveč
navsezana na uveljavljanje novih nazorov v
zadnjih letih preteklega stoletja. Idejno in
bojno plat pogumnega apostola nivoelacije
človeškega kastovstva je vojska revidirala s
Shawovo prakso in z drugimi programi vred
in revizija živi še vedno v nas. Shaw nam je
sporočil dejanski stan in se izognil konkluzi-
jam; idejno nam je njegovo delo preozko,
literarno nam kaže krvnega dramskega pi-
satelja. Iz razloga, da je Obrt gospe War-
renove drama fiksnega časovnega radija, tako
notranjega kakor zunanjega, bi bilo v prid

Dnevne vesti.

ALI BOMO IZRABILI PRILIKO?

Vedno večja nasilja Italijanov nad tirolskimi Nemci so vzbudila po vsej Nemčiji vihar ogorčenja. Razglašeno je geslo: Noben Nemec v Italijo! Ne podpirati s potovanji po Italiji one, ki na tako nekulturen način preganjajo tirolske Nemce!

Brez dvoma je, da bo ta agitacija imela svoj uspeh, pa čeprav svari židovska »Neue Freie Presse« pred uresničenjem tega bojkota. Toda nacionalno zavedni Nemci bodo pristopili na bojkotno agitacijo proti Italiji in mesto da bi obiskovali italijanska kopališča in zdravilišča, bodo raje obiskovali druga. Enako brez dvoma je, da bo od tega Italija zelo prizadeta ker že leta 1924. so pustili tuji v Italiji skoraj dve in pol milijardi lir, a leta 1925. je bil obisk Italije še večji. Glavni del tega denarja pa so dali Nemci.

Mislimo, da je sedaj ugodna prilika za naša jadranska kopališča, da pridobijo številne obiskovalce iz Nemčije. Zliti se, če bo rodil pozitiven uspeh predlog naših Nemcev koroski deželni vladi.

Toda vsa politika ne bo pomagala, če ne bo vse drugo v redu.

Predvsem izletnikom in letoviščarjem znane železniške karte. Dalje zmanjšanje, če že ni mogoča popolna odprava vizumov, pristojbin za prehod meje. Stroga kontrola, da bodo vsi carinski in obmejni organi na višku svoje dolžnosti in da ne bodo dali prav nobene prilike za pritožbo.

Seveda pa morajo tudi naša letovišča storiti svoje. Niti milijonar se ne pusti odrati, tem manj oni, ki si mora denar za bivanje v letovišču prirediti. In skrbeti treba za udobnost ter razvedrilo potnikov.

Ko je vse to zagotovljeno, potem šele pričeti z reklamo za obisk, ker drugače bodo nezadovoljni letoviščarji stalni agitatorji proti našim letoviščem.

Izredno ugodna prilika se nam nudi, da dvignemo obisk v naših letoviščih in da postane tudi naša lepa domovina deležna tujkega prometa.

Ali pa bomo znali priliko izrabiti?

— Glede vpokojitev zagrebških univerzitetnih profesorjev bi omenili sledeče. Sedaj vpokojene profesorje je imenoval leta 1924 Pribevič. Akademski senat je takrat zoper imenovanja protestiral, rektor zagrebškega vseučilišča Zimmermann je poslal kralju spomenico. Sedanjim vpokojenci so sami protežili sam. demokratov. Dr. Branko Vodnik je bil preje dvakrat suspendiran. Ko je postal Pribevič prosvetni minister, je bil takoj zoper nastavljen. Dr. Viktor Novak je bil imenovan brez predloga profesorskega zbora, ki je hotel razpisati natečaj, dr. Artur Schneider istaklo. Dr. Milan Prelog je bil v stadiju habilitacije za docenta. Dasi ni še izpolnil niti pogojev za docenturo, ga je imenoval Pribevič rednim profesorjem. Ferdo Koch nima niti doktorata. Dr. Grga Novak je bil imenovan na podlagi votuma separatuma, kar je proti običajem. Dr. Peter Bulat je bil uradnik na filozofski fakulteti. Ko je postal samostojni demokrat, je postal tudi univerzitetni profesor. Dr. Marija Kiseljak se je habilitiral za algebro, imenovan je bil pa za geometrijo. Dr. Vojislav Radovanović je bil usposobljen za antropogeografijo, imenovan pa za fizikalno geografijo. Prišel je iz Skopja. Skopje je bila sploh prehodna postaja za Zagreb. Od tam so prišli dr. Bulat, dr. Radovanović in dr. Novak, prišli bi bil sigurno tudi še dr. Kolendić in drugi. Dr. Vl. Dvorniković je bil imenovan od docenta takoj za rednega profesorja, samo da so je preprečili povratek dr. Bazale. Povdarjati je treba, da vsi ti profesorji niso prav nobene kapacitete.

— Socialna slika našega časa. Eleonora N. v Mariboru je že dalje časa brez posla. Brez vsakih sredstev blodi po mestu, ne da bi se ji posrečilo najti v ostri zimi streho. Zalibog nima niti mesto niti država nobenega zavetišča, za pomilovanja vredne ljudi, ki ne morejo najti niti zasluga, dela in kruha. Te dni je sedla Eleonora N., utrujena od hoje po mestu, pred vhod kavarne »Evrope«, da bi bila vsaj nekoliko deležna prijetele toplote, ki je puhtela iz lokala. Toda tega zakonu ne dovoljuje. Prišel je stražnik ter jo pozval, naj se odstrani. Ker ni ubogala, jo je aretirai ter jo bodo izročili sodišču. Na ta način bo vsaj nekaj dni živela »državno podporo«.

— Inspekcija Dela v Ljubljani je prejela poročilo, da se nekateri sumljivi tipi prijavljajo v raznih obratih kot odposlanci Inspekcije Dela radi revizije. Opozarjajo se vsi podjetniki in vsi ostali, ki imajo službeni opravke z organi Inspekcije Dela, da je vsak organ Inspekcije Dela, ki mu je poverjena revizija obratov, oskrbljen s službeno legitimacijo, ki je opremljena s fotografijo. Če se organ Inspekcije Dela, ki bi želel obratne prostore tovarnen, delavnic itd. pregledati, pri vstopu v podjetje ne bi mogel legitimirati s službeno uradno legitimacijo, naj se mu vstop v podjetje prepove; proti njemu je pa podati ovadbo.

— Licenciranje zasebnih žrebecv za leto 1926 se vrši po sledečem sporedu: 1. Srez Celje (razen St. Jurja ob juž. žel.) dne 3. februarja ob 9. uri. Sem se lahko priženo tudi žrebec iz gornjegraškega sreza. 2. Srez Dolnja Lendava dne 28. januarja ob devetih v Dolnji Lendavi. 3. Srez Ljutomer dne 28. januarja ob devetih v Ljutomeru. 4. Srez Maribor, d. breg (razen Poljčan) dne 4. februarja ob devetih v Mariboru. Semkaj je prignati tudi žrebec iz Korene, Rospohe in Dupleke sreza Maribor, levi breg. 5. Srez Maribor l. br. (razen Korene, Rospohe in Dupleke) dne 5. februarja ob devetih pri Sv. Lenartu v Slov. goricih. 6. Srez Murska Sobota dne 25. januarja ob devetih v Murski Soboti. 7. Srez Ptuj na dvah krajih: dne 27. januarja ob devetih v Ormožu in dne 29. januarja ob devetih v Ptuj. 8. Srez Slovenjgradec dne 6. februarja ob devetih v Dravogradu. 9. Srez Smarje dne 8. februarja ob 8. popoldne v Smarju. Prizna-

ti je tudi žrebec iz St. Jurja ob južni železnici in Poljčan. Licencovalna komisija sestoji iz 1. zastopnika mariborske oblasti, 2. upravnika drž. žrebečarne, 3. enega ali dveh odbornikov konjerejskega društva in 4. uradnega veterinarja, ki vrši obenem veterinarsko policijo. Kdorkoli hoče rabiti svojega zasebnega žrebecv bodisi zastopaj ali proti odškodnini za plemenjenje tujih kobil tekom letošnje plemenilne dobe, ga mora predstaviti komisiji. Kdor bo spuščal nelicenciranega žrebecv se kaznuje z denarno globo od 200—3000 Din, lastnik kobile pa z globo od 100—500 Din. — Zastopnik velikega župana mariborske oblasti.

— Odlikovan je z redom sv. Save III. stopnje vpokojeni predsednik dež. sodišča v Ljubljani Albert Levčnik.

— Iz sodne službe. Premeščeni so: Zvaničnica Pavla Turk od okrajnega sodišča v Celju k višjemu deželnemu sodišču v Ljubljani s pridelitvijo deželnemu sodišču istotam; zvančnika: Benedikt Pečnik od okrajnega sodišča v Dolnji Lendavi k okrajnemu sodišču v Kranju, Josip Poček pa od okrajnega sodišča v Brežicah k okrajnemu sodišču v Ribnici. — Vpokojen je pisarniški oficijal pri okrajnem sodišču v Kranju Srečko Rus.

— Iz državne službe. V višjo skupino so pomaknjeni: direktor gradbene direkcije v Ljubljani Matija Krajc, inženjer gradbene direkcije v Ljubljani Fran Fuch, tajnik iste direkcije dr. Ilko Est in inženjer gradbene direkcije v Mariboru Anton Dolenc; za inšpektorja in šefa splošnega oddelka pri gradbeni direkciji v Ljubljani je imenovan inženjer Rudolf Zajc, za inšpektorja in šefa strokovnega oddelka v Ljubljani pa inženjer Viktor Skaberne.

— Samostanska revolucija v Moskvi. Te dni je izbruhnila v moskovskem samostanu »Danskaja« revolucija. Samostan je rezidenca moskovskega metropolita. Do predkratkim je rezidiral tam metropolit Kruticky, ki pa je bil sedaj aretiran, ker se ni hotel podrediti od sovjetske vlade ustanovljeni cerkvi. Pred aretacijo je izbruhnila v samostanu »revolucija«, ki so jo aranzirale najbrže sovjetske oblasti. Šest škofov je zahtevalo, da Kruticky odstopi. Ustanovili so takozvan centralni svet ter prisegli sovjetski vladi zvestobo. Tudi v Ukrajini se preganjanje duhovnikov nadaljuje. Kot poroča »Kul«, je bilo do sedaj aretiranih nad 500 duhovnikov. V ječah je uveden zanje posebno težak in brezobziren režim. Kaka konkretna in precizna obtožba še ni dvignjena zoper nje. Med verniki so izzvala te aretacije veliko razburjenje in ogorčenost.

— Narasčanje prebivalstva na Japonskem. Japonska javnost se vznemirja radi podatkov pred kratkim izvršenega ljudskega štetja. Statistika ugotavlja, da se pomnoži prebivalstvo Japonske vsako leto za 750.000 duš. Danes šteje Japonska 60 milijonov prebivalcev. Na km. odpade 400 ljudi, v industrijskih centrih 720. Zdi se, da je upravičena bojazen, da dežela v dolednem času ne bo mogla več preživljati prebivalstva. To dejstvo pa ni vznemirljivo samo za Japonsko, temveč ogroža svetovni mir, kajti države, v katere so se Japonci doslej v prvi vrsti izseljevali, kot Zedinjene države, Avstrija in Nova Zelandija so sedaj za priseljevanje Japoncev zapre, kljub temu, da je izseljevanje v te države za Japonsko življenjska potreba.

— Plesalka sprejeta v francosko častno legijo. Francoski »Journal Officiel« objavlja, da je imenovana vitežom častne legije Karliota Zambelli, prva ballerina pariškega gledališča »Opéra«. Listi pripominjajo, da je Karliota Zambelli prva plesalka, ki jo je doletela ta čast, da pa je malokdo odlikovanje tako zaslužil kot ona. Njej se je zahvalila, da se je ohranil klasični ples na odru »Opéra« na višku, na katerem ga občuduje svet. Gospodična Zambelli že nekaj let ne nastopa več na odru. Večina najboljših francoskih plesalk si šteje v čast, da so bile njene učenke.

— Brezposelnost na čehoslovanskem. Po statistiki čehoslovanskega ministrstva za socialno oskrbo je bilo koncem novembra 1925 na Čehoslovanskem 42.485 brezposelnih. Proslah mest je bilo 12.861, 11.150 brezposelnih oseb je dobivalo podpore.

— Največ samomor se izvrši glasom mednarodne statistike trenutno na madžarskem. Pred vojno je zavzemala Madžarska v tem oziru peto mesto. Takrat je bila situacija sledeča: Na 1.000.000 prebivalcev je odpadlo v Švici 220 samomorov, v Franciji 225, v Nemčiji 220, v Avstriji 201, na Madžarskem pa 194. Na šestem mestu se je nahajala Japonska. Pojavni statistični podatki nudijo sledečo sliko: Madžarska 256, Avstrija 238, Švica 214, Nemčija 212, Japonska 185 na 1.000.000. Veliki odstotni postavke Švice se razlaga z velikim številom tujcev v tej državi, ki so večinoma obupani ljudje brez prave eksistence. Iz nadaljnjih podatkov omenjene statistike sledi, da število ženskih samomorov v zadnjih letih rapidno narašča.

— Špionaža v sovjetski Rusiji. Kot poročajo iz Moskve, je aretirala tamkajšna politična policija 48 špiunov. Vsi so izozemci iz obmejnih držav. Skuhali so priti v posest vojaških načrtov sovjetske vlade. Med aretiranimi špiuni se nahaja baje tudi neki Anglež, polkovnik Frank.

— Skratice v Dalmaciji prenehala. Ministrstvo za narodno zdravje javlja, da je skratice v Sibeniku in Splitu prenehala ter v zadnjem času ni bil prijavljen noben nov slučaj obolenja.

— Zopetna nevarnost poplav na Francoskem. Po vsej vzhodni Franciji že več dni močno dežuje. Vслед dežja in snežnice je jel gornji del Sene zopet naraščati. Sena je prestopila pri Amiensu bregove ter odrezala več hiš od prometa.

— Katastrofalne poplave v južni Afriki. Kot poročajo iz Beiro, so nastale v južni Afriki katastrofalne poplave. Vслед poplav je pretrgan železniški, poštni in brzojavni promet med Roderijo in Beiro. Mnogo domačinov je utonilo, na stolice ljudi je bilo rešenih s pomočjo čolnov.

— Orkan v Las Palmas-u. Te dni je divjal, kot smo poročali, v Las Palmas-u silen orkan. Sedaj so znane nekatere podrobnosti. Orkan je trajal tri dni. Niti eno poslopje ni ostalo nepoškodovano. Večina mestnih okrajev je še vedno pod vodo. Doslej so našli šest mrtvecev. Celokupno število človeških žrtv in visokost povzročene materialne škode še ni znana. Promet je še vedno prekinjen.

— Nesreča na cestni železnici v Milanu. Te dni je prišlo v Milanu radi goste megle do karambolaže med dvema vozovoma cestne železnice. Veliko število oseb je bilo težje ali lažje poškodovanih. Voznik, ki se čuti krivega je pobegnil.

— Vremenske katastrofe v Romuniji. Iz Romunije poročajo o katastrofalnih snežnih metežih. V Bukarešto prihajajo vlaki z velikimi zamudami. Več vlakov je običajno v snegu, nekaj jih je popolnoma zakopanih. Ponesrečencem je poslala oblast na pomoč cele čete delavcev in vojaštva. Na več krajih je ukinjen brzojavni in telefonski promet. Po poročilih iz pristaniških mest dirja na Crnem morju strašen orkan. Parnik »Sinope« se je na potu v Bospor potopil. Od 20 mož posadke so se rešili samo štirje. Ob izlivu Donave se je potopilo več vlačilcev, ki so vozili žito. Vслед tega so žitne cene takoj poskočile.

»Veliki pustni korzo«

Slavčeva maskarada

14. februarja 1926, hotel

»Union«.

— Eksplozijska nesreča v Berlinu. Pred par dnevi smo poročali o veliki eksplozijski nesreči v neki štirinadstropni hiši v Berlinu. Naknadno se poroča, da je poginilo pri katastrofi najbrže še več ljudi, kot se je prvotno domnevalo. Pri pospravljalnih delih, ki napredujejo jako počasi, so našli namreč na novega mrtveca, neko žensko, katere mož leži težko poškodovan v bolnici. Ker pogrešajo še več oseb, se domneva, da so pokopane tudi te pod ruševinami.

— boj z roparji v Beogradu. Te dni se je odigral v Beogradu pred hotelom »Splendid« pri belem dnevu razburljiv prizor. Policija je namreč izvedela, da nameravajo vlomiti v hotel ponoči trije roparji ter opleni nekega bogata trgovca. Detektivom se je posrečilo, da so lopove pred hotelom izsledili. Ko so jih hoteli aretirati, je potegnil eden od njih revolver, tovariša sta sledila njegovemu zgledu. Med roparji in detektivi se je razvila nevarna borba. Končno so detektivi z velikim trudom vendarle zmagali ter privedli roparje zvezane na policijo.

— Nie ni tako skrito, da bi ne bilo očit. Koncem decembra so našli v Leskovcu pri slovenski bistrici uzičkarice Marijo Retek v njenem stanovanju mrtvo. Na njenem obrazu je bilo opažati odlise prisov. Njen zet je pojasnil to dejstvo s trditvijo, da je umrla par dni preje pada. Marijo Retek so nato pokopali. Kot vzrok smrti so navedli oslabeost in astma. V zadnjem času pa so jele krožiti vesti, da je umrla Marija Retek nasilne smrti. Ljudski glas je označeval kot morilec njenega svaka Josipa Gmajnarja. Zato so Marijo Retek ekshumirali in obducirali. Pri tem so ugotovili, da je imela zlomljenih tudi par reber. Vслед tega so Gmajnarja, znanega nasilneža, o katerem je bilo znano, da je svojo tačo že večkrat pretepel, aretirali. Gmajnar je bil že leta 1919 v preiskovalnem zaporu, obdolžen umora svojega svaka, postopanje pa je bilo radi pomanjkanja dokazov ustavljeno.

— Aretacija velike vlomiske tolpe v Zagrebu. Zagrebška policija je aretirala te dni pet glav broječo vlomisko tolpo, ki ima na vesti številne izdatne vlome. Doslej je dokazanih 16 slučajev. Vrednost ukradenih predmetov znaša 600.000 Din. Lopovi so kradi vse, kar jim je prišlo pod roko. Nekje so odnesli celo posteljo in nočno omarico. Vlomci, sami stari znanci legovalskih zaporov so imeli še večje število pomagačev, ki so ukradene stvari prodajali. Doslej je ugotovljenih 15 takih pomagačev, ki so večinoma tudi že pod ključem.

— Velik vlom v Brodu. Pred par dnevi je bil izvršen v trgovino Rudolf Spitzer v Brodu velik vlom. Neznani tatovi so odnesli za 120.000 Din blaga, nakar so izginili brez sledu.

— Trgovci z dekleti. V neko posredovalnico za službe v Osijeku sta prišla te dni dve dekleti, ki sta iskali službe. Tam ju je ogovoril neznani moški, ki ju je povabil v svojo gostilno v Pancevem. Dekleti sta povabilo sprejeli. Med vožnjo je zamudila družba v vinkovcih vlak. Tam je ogovoril dekleti neki mesar, ki jima je povedal, da njiju spremlevalec v Pancevu nima nobene gostilne, pač pa javno hišo. Pogovor je šiel slučajno neki orožnik, ki je neznanca takoj aretirai. Pri zaslišanju se je ugotovilo, da je neznanec res trgovec z dekleti.

— Velika uradna poneverba. Stefanija Riedl, pošna adjunktinja pri čekovnem uradu v Brnu je odšla dne 4. decembra lanskega leta na dopust. Med njeno odsotnostjo se je ugotovilo, da je vključila dve vplačili strank pozneje kot bi bila morala. Dne 29. decembra je njen dopust potekel. Ker se ni vrnila, so je takoj sumili, da utegne imeti še kaj drugega na vesti, tembolj, ker so našli tudi njeno stanovanje zaklenjeno. Uvedena je bila preiskava, ki je bila te dni zaključena in ki je ugotovila, da je poneverila pošna uradnica 366.090 Kč uradnega denarja. Stefanija Riedl je poročena z nekim trgovcem, ki je takisto izginil brez sledu. Izdana je tirailica. Zakonca sta posedovala potne liste za inozemstvo.

— Tiskovni škandal v Kopenhagenu. Ameriški novinar Hayden Dabot si je izposloval te dni pri danskem kralju Kristjani X. avdijenco v svrhu intervjuja. Avdijenca mu je

Reklame ne potrebuje

O. BERNATOVIČ

ker se blago radi svoje kvali-

tete in cene samo priporoča!

bila dovoljena pod pogojem, da je ne sme smatrati kot intervju v novinarskem smislu besede. Sedaj do sedem minut trajajo avdijenco je izkoristil zurnalist v to, da je napisal osem kolidolg intervjuj. Pri tem je spravi kraljeve besede v zvezo s pastičnimi cenami ter jih reproduciral tako, da je bilo težko spoznati, kaj je govoril kralj, kaj je pa dodal Dabot. Da se zasužura, si jo dan danstki zunanji minister manuskript, predno je bil natisnjen, predložiti. Ker je uradel, da je potvorjen ter vsebuje mesta, ki kompromitirajo kralja in narod, je zahteval potrebne izpremembe. Kljub temu je imel ameriški zurnalist drzno četo, da je obelodan za ameriške liste namešeni članek v neizpremenjeni obliki v nekem danskem listu, iz česar se je izčimil velik škandal.

— Pustolovec Pinto v zagrebškem policijskem zaporu. Znan avturist Josip Pinto, ki se je »proslavil« s svojimi stovinami pustolovčinami, posebno v inozemstvu, kjer so je izdajal za »predsednika jugoslovanskega novinarskega združenja« je bil te dni v zagrebu aretiran. Prišel ga je neki detektiv na podlagi dveh tiralic, ki se vodijo že dolgo časa v evidenci. Ko je bil priveden pred šefa kriminalnega oddelka, ni prav nič protestiral zoper aretacijo. Dejal je: »E, boja mi, je že prav, da so me zaprli, sedaj bom vsaj lahko pisal, da sem bil zaprt v isti celici kot Radko. To bo zopet reklama zame!« Ker se je ugotovilo, da je Pinto za stvari, radi katerih so ga iskali, že odgovarjal pred beograjskim sodiščem, so ga zopet izpustili.

— S prezezanim trebunom prehodil 12 kilometrov dolgo pot. Te dni je prišel v bolnico v Vohteri kolon Emil Benini, ki je pokatol, kaj se mu je pripetilo, so zdravnik kar ostrmel. Padel je bil na skarpje ter se pri tem tako poškodoval, da so mu stopala črva iz trebuna in a to poškodbo je je pumama pes iz 12 km oddaljene vasi.

— Smoking — večera toaleta za dame. V pariških modnih krogih se mnogo razpravlja o naertu neke pariske modne veletrgovke, da bi se vpeljal kot večerna toaleta za dame smoking. Več dam je že kupilo v ta namen smokinge raznih barv. Listi dvomijo, da bi se nova morala rentirala.

— Dobitekna matematika ali sreča? Te dni je umrl v nekem londonskem predmestju Artur William de Courcy Bower, ki je razburjal pred večimi leti svet s senzacionalno vestjo, da je iznašel matematičen sistem, ki omogoča veliko verjetnost dobicikov pri igrah. Matematik Bower je sijajno preuspešal kot je trdil, svoj sistem v Monte Carlu, kjer je priigral trikrat zaporedoma »banko« ter dobil na ta način nad 200 tisoč sterlingov. Od onega časa ni igral nikdar več. Da bi bil odkril svoj sistem javnosti, ali da bi ga bil prodal interesentom, ga ni bilo mogoče pregovoriti. Govorilo se je, da mu je iznaševala banka v Monte Carlu do smrti rento, kljub temu je živel zadnja leta, potem ko je izgubil svoj dobiček v ponesrečenem spekulacijah, v prav skromnih razmerah.

— Velikanski nasip ob Nilu. Predvčerajšnjim je bil ob prisotnosti vrhovnega angleškega komisarja za Egipt svedeno diagonovljen nasip na Modrem Nilu pri Makwardu. S pomočjo tega nasipa, ki je največji svoje vrste na svetu, so izpremenili 300.000 juter pušave v rodovitno polje, na katerem bodo pridelali letno 20.000 ton bombaža.

— Dobrovolci, pozivajte se, da se polnoštevno udeležite pogreba tovariša dobrovoljca dr. Kerica, kateri se vrši danes 23. ob pol štirih popoldne. — Odbor.

— Zlatnik za 10 kron je našla v »Zlatorog« terpeninovem milcu gđ. Mici Hromc, nci poposelnika Vevče štev. 5 p. Dev. Mar. v o-lju. Nadalje nas obvešča gospa Leopoldina Grošelj, Zari nad Skorjo Loko, da je našla zlatnik za 10 kron v »Zlatorog« terpeninovem milcu, ki ga je kupila v njeni trgovini Julija Majnik v Ziren. Nadalje so našli zlatnik v »Zlatorog« terpeninovem milcu: gospa Kristina Auroš, Sv. Jedert pri Gradcu, gospa Golma, Maribor, Francopanska cesta; gospa Marija Pučko, Iljaševci pri Križevcih; gospa Marija Loboda, Vič-Glinice.

Ljubljana.

— Ljudska visoka šola v Ljubljani. Prvo predavanje je v nedeljo, 24. t. m. ob 10. uri dopoldne v univerzitetni zbornici. Predava v. dr. J. Pregelj »O moderni literaturi«. Vstop prost, prostovoljni prispevki se hvaležno sprejemajo.

— Pospajate bodnike! Kljub opetovanim opominom v časopisu nekateri lišnji posestniki ne pospajajo bodnikov. Zdi se, da cakajo, da si bo kdo ziskil vrat in bo eden od njih obutno kaznovan! — Poštno upravo bi pa opozorili, da zavaruje železo pred glavnim vnomom. Večraj popoldne so izpodhranili na tem železu kar tri osebe. Neki gospod se je pri padcu na desni roki tako poškodoval, da ves dan ni mogel izvrševati svojega poklica.

— Psihoanalitično izlaganje sanj (Traumdeutung) je naslov predavanju, ki ga priredi v torek, 26. t. m. na moskem učiteljsku akad. soc.-pedag. krožek ob 20. uri. »Odkod zaničljiv smehljaj katederskih učenjakov, kadar se govori o sanjah?« se vpraša neke Freud. Saj so sanje prav tako realen faktor našega življenja, kakor n. pr. naše dnevno mišljenje, čustvovanje; zato so vredne, da se podvržejo strogi znanstveni analizi. Tisti smehljaj izvira menda od tod, ker stojijo dotični gospodje napram temu fenomenu brez moči. Predava dr. Vladimir Bartol. Vstop prost. Vabljeni vsi.

Dr. Riko Fuč:

Socijalno skrbstvo mesta Ljubljane v l. 1925.

Leta 1923. se je izvršila reorganizacija celotnega socijalnega skrbstva mesta Ljubljane. Glavni pravilnik socijalno-politične uprave mestne občine Ljubljanske je prevzel vodstvo socijalnega skrbstva posebni socijalno-politični urad mestnega magistrata, kateremu je bilo dodeljeno potrebno število uradnikov. V svrhu sistematičnega vodstva poslov je bil razdeljen urad na razne oddelke, katerim so bile določene naloge, ki jih naj izvršujejo. Delo tega urada je rastlo od dne do dne v okviru finančnih možnosti občine.

Največjo pozornost se je posvečalo preskrbi obubožanih in onemoglih starčkov in pa mladini. Posledice dolgotrajne vojne občutno vplivajo na odpravo silo onih, ki so preživeli vojno v stradanju in pomanjkanju in današnje razmere jim onemogočajo redno preživljanje. Prihranjeni denar v mladih letih je pošel in v starosti ne morejo zaslužiti toliko, da se bi redno preživljali. Vselej tega je število onemoglih tako naraslo, kakor se ni bilo v nobenem letu. Socijalno-politični urad mestnega magistrata je moral pomagati, kolikor je bilo v njegovi moči, da se olajša velika beda vsaj najbolj potrebnim. V skrajno obupen položaj so prišli stari penzionisti, ki morajo danes za svoje dologletno službovanje stradati in trpeti največje pomanjkanje ter pogosto iskati pomoči pri občini. Najbolj so bili udarjeni s povišanjem stannarine v preteklem letu, v sled česar jih je mnogo padlo v breme občine. Mestna občina je v okviru svojih finančnih možnosti lajšala to bedo kolikor je bilo mogoče. Do 640 ubožecev je dobivalo redno mesečno podporo v znesku 50 do 100 Din. ter je bilo v to svrhu izdanih v letu 1925. 481.725 Din. Te redne podpore je podeljeval ubožni odsek, sestojel iz zastopnikov občinskega sveta, oziroma gerentskega sveta, iz ubožnih očetov in zastopnikov župnih uradov. V letu 1925. je bilo na novo podeljenih 251 stalnih podpor. Mnogo ljudi je začelo v hipno zadrego, iz katere ne morejo najti izhoda, v sled česar zaidejo v največjo bedo. V te svrhe so določene izredne podpore, katerih se je podelilo v letu 1925. 128.202 Din. v zneskih od 10 do 150 Din. Razven tega se je mnogim pomagalo pri nabavi obleke ali čevljev, za kar se je izdalo 54.807 Din.

Za popolnoma onemogle starčke, ki nimajo nikogar, ki bi bil primoran po zakonu za nje skrbeti, ima mestna občina ljubljanska moderno urejeno zavetišče za onemogle v Japljevi ulici. V letu 1925. je bilo v zavodu 25letni jubilej. Dne 7. maja 1898 je dal iniciativno za ustanovitev ubožnice takratni župan Ivan Hribar. Ubožnica se naj bi zgradila po vzoru ubožnice v Elberfeldu, ki je takrat zaslovela po celem svetu. Občinski svet mesta Ljubljane je po dolgih posvetovanjih sprejel predložene načrte, katere je napravil dunajski arhitekt Maks Fabjani. Proračun je znašal okoli 90.000 goldinarjev. Leta 1923 je bilo poslopje povišano za eno nadstropje tako, da je sedaj prostora za 300 oskrbovancev. Zavod je pod nadzorstvom socijalno-političnega urada, notranje zadeve pa vodi sestra, ki z veliko požrtvovalnostjo strežejo oskrbovancem ter skrbijo za red in snago. V zavodu je bilo leta 1925 stalno 200 do 250 oskrbovancev. Ti imajo v zavodu popolno oskrbo. Zavod ima svojo lastno pekarno za kruh in lepo urejeno kuhinjo. Oskrbovanci dobivajo: zjutraj kavo in kruh, bolniki po naredbi zdravnika čaj ali mleko, opoldne kosilo, sestoječe iz juhe, mesa in prikuhe, popoldne kavo s kruhom in zvečer večerjo. Hrana je dobra in izdatna. Oskrbovanci imajo prost izhod iz zavoda ter dobivajo po potrebi tudi perilo in eventuelno tudi obleko. Stroški za zavod so znašali v letu 1925 960.451 Din. Težko in neozdravljivo bolne, onemogle, oddaja mestna občina v hiralnico sv. Jože-

fa, ki ima filijalo v Mengšu. V letu 1925 je bilo oddano v to hiralnico 36 oseb, deloma domačinov, deloma iz drugih občin na račun teh občin. Stroški za v Ljubljano pristojne oskrbovance so znašali v tem zavodu 67.204 Din. Mnogo onemoglih bolnikov pride v Ljubljano, ki ostanejo po zdravljenju v bolnici brez vseh sredstev. Te mora občina odpraviti na njihove domove. Socijalno politični urad je odpravil v preteklem letu 242 rekonvalescentov, deloma tudi s spremstvom. Tozadevne stroške povrnejo prizadete občine. Popolnoma obubožanim nudi mestna občina potem mestnega fizikata brezplačno zdravniško pomoč. Isto tako dobivajo na hiralnico socijalno političnega urada brezplačno zdravlila. V letu 1925 je izdal socijalno politični urad 671 ubožnih listov za zdravnika in zdravlila v Ljubljano pristojnim in 68 na račun tujih občin. Tozadevni stroški so znašali 13.089 Din. Stroški za reševalno postajo pa 179.045 Din.

Vselej velikega pomanjkanja dela je prevzela mestna občina naloge, da podpira v nujnih slučajih brezposelne delavce. Tozadevno je sprejel leta 1924 občinski svet pravilnik za podpiranje brezposelnih v mestni občini ljubljanski. Izdatki za brezposelne podpore v l. 1925 so znašali 58.446 Din.

Po odgonu je odpravljenih iz Ljubljane potom socijalno političnega urada 780 oseb. 134 oseb je pa izročilo policijsko ravnanje v zatosen pritvor, da se je dognalo njihovo domovino ter jih odpravilo v njihove domovne občine. Iz raznih krajev naše države je bilo javljeno uradu 145 oseb, ki so bile preklane ter se jim ni smelo dajati podpor.

Socijalno politični urad je izdal v l. 1925 3161 ubožnih spričeval ter nebroj raznih drugih potrdil, ubožnih listov za šolo itd. Lahko trdim, da je obiskalo socijalno politični urad v l. 1925 nad 20.000 ljudi ki so iskali pri uradu razne nasvete, podpore itd.

Mnogo pozornosti je posvetil socijalno politični urad preskrbi mladine. Beda med otroci je še večja in ravno tem najmlajšim se je moralo posvetiti največ pozornosti. Zato bože pogrešamo v tem oziru primernega zavoda za otroke ter je občina vezana le na tuje zavode, ki so pa ponavadi prenapolnjeni. Vendar se je v zvezi temu storilo za otroke, kar je bilo v danih razmerah mogoče. Kakor odrasli, tako so dobivali tudi otroci stalne mesečne podpore v znesku 30 do 80 Din na mesec. Podpore se je izplačevalo staršem ali varuhom. V to svrhu se je izdalo 156.439 Din. Za izredne podpore se je izdalo 40.845 Din. Za obutev in obleko otrok se je izdalo 42.950 Din, za šolske potrebščine, zlasti knjige 26.851 Din. Za oskrbo otrok v raznih zavodih je bilo izdanih 17.200 Din. Mestna občina je prevzela v preteklem letu v svojo upravo dnevna šolska zavetišča, katere obiskuje dnevno do 150 otrok, ki ostanejo v zavetiščih čez dan pod nadzorstvom in dobivajo opoldne hrano bodisi brezplačno, bodisi proti malenkostnemu plačilu. Zato bože, da ovirajo neprimerni prostori razvoj teh zavetišč, ki so zlasti v današnjih časih, ko se morata oče in mati boriti za vsakdanji kruh, velikankega pomena.

Socijalno politični urad je moral posredovati v številnih slučajih za preskrbo otrok, ki so ostali brez staršev ali so bili poslani iz inozemstva v domovno občino. V številnih slučajih je moral posredovati za oddajo povsem pokvarjenih otrok v razne zavode.

Skupni izdatki mestne občine za socijalno skrbstvo so znašali v letu 1925 2.649.608 Din. Ta znesek dokazuje dovolj, da je mestna občina storila za preskrbo ubogih, ker je bilo v njeni moči. Socijalno politični urad mestne občine čakajo še številne in težke naloge, ki jih bo treba postopoma rešiti.

Radiofonija.

XVII.

Omenjal sem že čisto kolosalen razvoj brezžične telefonije po svetu. V zadnjem dopisu sem namenoma naglašal razmerje med Jugoslavijo in sosednjo Avstrijo. Pri vas pride en aparat na 25.000 prebivalcev, v Avstriji niti na 20. Res je sicer, da je v tem pogledu mala Avstrija med prvimi, bolje prva v Evropi, ali razlika do 25.000 je vendarle prestrašna. — Taki zaostanosti so vzrok neverjetne vladine naredbe, ki so se bala radia kakor hudič križa. Saj jih poznate, ne bom jih navajal! —

Zagrebski Radioklub je priredil pretekli mesec Radio-raščavo, ki je silno veliko koristila. Zbudila je zanimanje, poučila nekaj tisoč ljudi o tej res veljanski iznajdbi in pokazala nekaj prvovrstnih izdelkov. Na vlogu kluba je ministarstvo olajšalo težke pogoje za nabavo aparatov. Zagreb dobi v kratkem pošiljalno postajo! — Naročena je bila tudi za Ljubljano že pred letom, ali nič še ni slišati o njej.

Dunajska »Rawag« je postavila zunaj mesta na Rosenhügelu ob južni železnici (z vlaka se vidi visoki stebri z anteno) novo pošiljalno postajo, ki je po velikosti druga v Evropi. Prva je v Dawentry, ki pošilja londonski program z energijo 25 Kw., Dunajska ima po angleškem sistemu 20 Kw., kar teoretiški zadošča, da bodo mogli slišati Dunaj z navadnim detektorskim aparatom do 200 km naokoli. Vsekakor bi ga morali slišati v Mariboru, morda celo v Celju. Na vsak način pa bi morali slišati Dunaj v celi Sloveniji v dobrih enocevkastim aparatom, izborno pa z dvocevkastim. Ako si ogledamo programe evropskih postaj, moramo nepriestranski priznati, da je dunajski jeden —

najboljši. Dunajski Radio ni samo zabava, marveč tudi pouk, je ljudska univerza. Najboljši pisatelj, skladatelj, učenjaki, umetniki so ji na razpolago in so dobro plačani. Vsakdo je vesel, ako more učiti ali zabavati pred — milijonskim številom hvaležnih poslušalcev doma, a kdo vé, koliko jih je po srednji Evropi vse naokoli. — Zjutraj ob 9. začenjajo s tržnim poročilom; ob 11. štirikrat na teden izbran koncert, ob nedeljah in praznikih pred njim še koncert na orgle, ki ga svira mojster od sv. Stefana; ob 1.10 popoldne naznanjajo pet minut zapored pravi srednjevropski čas (najprej točno ob pol minute minutno število dvojnatih udarcev na zvonova, potem tri udarce na en zvon, a zadnji udarec je točno napovedana minuta); po času sledi vremensko poročilo in stanje voda v celi Avstriji; ob 3.30 poročila obeh borz; ob 4. poročila tiskovnega urada in dunajskih lokalnih korespondenc; ob 4.25 izbran koncert po programu, ki ga imamo tiskanega pred seboj, vselej za cel teden naprej; po končanem sporedu do večernega velikega koncerta je čas za pouk za otroke in odrasle; predavanja »ljudske univerze« iz vseh možnih strok, dalje predavanja o turistik, sportu, radiofoniji itd. — Zvečer od 8. ure dalje opere, operete, drame, klasične igre, simfonični koncerti, prenosi iz »Volksoper« ali Konzerthausa itd. — Glasbeni večeri so zabavni in poučni obenem, n. pr. Narodna pesem od naših starših doh doh danes, Dunajska pesem in godba v zadnjih 200 letih. Razvoj valčka, Pričetki opere in njen razvoj, glasbeni klasični, moderna glasba, razvoj operete itd.; vmes govori priznan strokovnjak o predmetu, o pisatelju ali skladatelju

in njegovi dobi, o njegovem vplivu na razvoj umetnosti itd. Koliko duševnega bogastva pošiljajo stotisočim zvestim poslušalcev. Nikdar poprej ni mogel imeti ničee vse svoje življenje toliko poslušalcev, kolikor jih ima tu en sam večer. In Dunaj ima na vseh poljih prvovrstnih sil, »Rawag« pa dovolj sredstev, da jih dobro plačuje. Družba ima že blizu 5 milijonov dinarjev mesečnih dohodkov, a s tolikimi dinarji se že da delati!!! Dohodki družbe stalno rastejo, a po novem pošiljalec upajo, da število naročnikov zopet izdatno poskoči. Zda jih je okroglo 180.000; kakih 10.000 jih bo, ki plačujejo po 5 šil, drugi po 2 šil na mesec. Kolika je taksa v Jugoslaviji — za nič, samo za pravico, da si smeje nabaviti aparat in poslušati »v kontraband« inozemske postaje?!

V Sloveniji boste mogli torej brezplačno poslušati tako bogat dunajski program. Od ponedeljka dalje že delajo poskuse. Čujemo divno, tudi z najbolj priprostim aparatom. Imam tri aparate: trocevcasti in detektorski Broadcasting, ki sem ju že pokazal v sliki in opisal (Wienn V., Bräuhäusgasse 6) in še en mali Sliškovicev žepni aparat. K detektorju sem napravil enocevcasti ojačevalec po navodilih, ki nam jih je dal mladi inženjer Sliškovicev v kurzu kluba. — Za ojačevalno cevko sem vzel A 15 (Jos. Kremenetzky, II. Dresdnerstrasse), kajti Sliškovicev nam je izdal, da je ta cevka najboljša. In res je divna ta lampica! Pri 30 volt anodnega toka čujem mnogo čistejše in močnejše nego z vsako drugo pri 90 volt, a kurilnega toka toliko, da je priznana. — Odslej slušamo najraje na mala detektorska aparatka s tem ojačevalcem. Užitek je popoln. Ni mogoče, da bi mogel boljše slišati v koncertni dvorani, narobe, tako slišimo in uživamo bolj, nego če bi sedeli v prvi vrsti v gledališču ali dvorani. — Tako daleč smo na D. z radiofonijo v dobrem letu! — Okoristite se vsi, ki ste blizu tako bogatega studena umetnosti in zabave!

Tudi v Lj. imate klub amaterjev. Doslej nismo še dosti slišali o njegovih izkustvih. Prosim, poročajte v listih! A. G.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA,
petek, 22. januarja 1926.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz l. 1921, den. 76.50, bl. 77.50; Tobačne srečke iz leta 1881 den. 308; Zastavni listi Kranjske dež. banke, den. 20, bl. 22; Kom. zadolžnice Kranjske dež. banke, den. 20, bl. 22; Celjska posojila d. d., Celje, den. 200, bl. 202, zaklj. 202; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana, den. 210; Merkantilna banka, Kočevje, den. 100, bl. 104; Prva hrvatska štedionica, Zagreb, den. 964; Slavenska banka d. d., Zagreb, den. 49; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana, den. 175, bl. 185; Strojne tov. in liv. d. d., Ljubljana bl. 125; Trbovelj. prem

BORZE.

Zatreb. dne 22. januarja. Devize: Newyork 56.134—56.734, London izplačilo 273.8—275.8, Pariz 211.5—215.5, Praga 166.53—168.53, Curih 1088.25—1096.25, Milan, izplačilo 227.175—229.575, Berlin 1340.08—1350.08, Dunaj 790.76—800.76.

Curih. 22. januarja. Beograd 9.1625, Newyork 517.75, London 25.1750, Praga 15.33, Pariz 19.40, Milan 20.90, Dunaj 72.90, Sofija 3.50, Berlin 123.265, Budimpešta 0.007255, Bukarešta 2.275.

ZA KRATEK ČAS.

Oče: »Dekleta, vaša mati se ni nikdar tako lišpala, da je dobila moža, kot se ve!«
Ena od hčerk: »No, saj vidiš, kakšen uspeh je imela!«

ISKALCI ZLATA!

Leta 1849 se je bliskovito raznesla po celem svetu vest:

ZLATO

se je našlo v Kaliforniji! Stotisoče ljudi je pohitelo tja v divjem begu za srečo. Mnogi so jo našli. — Vam ni treba več iskati zlata v Kaliforniji in Avstraliji. Zadolžite, da si ob potrebi kupite »ZLATOROG« TERPENTINOVO MILO, kajti vsaki tisoči komad vsebuje zlatnik po 10 frankov. Poskusite svojo srečo! Mnogo zlatnikov se je že našlo, mogoče ga tudi Vi najdete!

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

Onadva se silno prestrašita.

»Kaj? Izhod so zaprli s kamenjem?!«

»Da.«

»Kaj pa mi?!«

»Kamenje moramo zopet odstraniti.«

»Ali še nisi poizkusil tega?«

»Nisem bil dovolj močan, čeprav sem se zelo trudil.«

»In v ozkem hodniku ima prostor le en sam človek!«

»To je pač resnica.«

»In če se ni posrečilo tebi, ki si močan mož, meniš, da bom mi odstranili zapreko?«

»O tem moramo še premišljevat. Adam, pomagajte vi z vašimi znanostmi — popreje ste govorili o vzvodovih kvadratih. Da, baš vzvode bi rabili. Ali ne morete pomagati?«

»Ne, moji vzvodovi kvadrati ne morejo tu pomagati, imeti bi moral najprej vzvode.«

Saj to je! Ničesar nimajo, kar bi lahko uporabili kot vzvod; edina predmeta, ki prideta v poštev, sta Georgova težka puška in Leonorina lahka; a s tema bi ne opravili mnogo, le pokvarili bi ju.

Vsi trije se podajo še enkrat v predor, kjer se pa prepričajo, da je popolnoma izključeno, da bi en sam človek odvalil skalo, ki zapira odprtino. Bila so pač velikanska bitja, ki so napravila zapreko, bilo jih je več, združili so sile, najbrže pa so navalili spredaj še mnogo kamnov.

Zakaj so opičji ljudje zaprli vhod, o tem govoriti

je sedaj povsem nepotrebno, sicer pa ni težko umeti. Glavno vprašanje je sedaj, na kak način oproste izhod, sicer so izgubljeni, v nekaj dneh umrjejo gladu.

Ali ni morda kje še drug predor, ki drži navzgor? Še enkrat preiščejo prav natanko vso jamo, a ne najdejo niti ene luknje; tudi luknje, skozi katero teče voda, ne morejo uprabit, ker jo ista izpolni kakor cev.

»Poizkusil bom, da pridem od vnanje strani na goro, druge rešitve mi za nas,« reče Georg.

To stori kar takoj. Kolikor mogoče spredaj, pri vходу v jamo, kjer pa je še čist zrak, se pripravi za pot.

»Pazi se, misli na nas, Georg,« ga prosi Leonor.

»Bodi brez skrbi, ne bom pretilaval. Eno minuto zadržim sapo z lahkoto, tudi če hitro tečem. Štel bom sekunde do trideset, če do tedaj ne ugledam primerne kraja, da bi lahko splezal navzgor, se vrnem.«

»Obljubi mi, da boš res tako storil.«

»Obljubil.«

Še enkrat globoko dahne in potem steče na levo; tudi puško vzame s sabo.

Leonor šteje in meni, da je dolgost njenih sekund prava; kako ji je, ko našteje že do sedemdeset in Georga še vedno ni nazaj!

Že hoče obupati, kar se prikaže Georg ob vходу v jamo, z nekoliko skoki je pri tovariših.

Najprej diha sveži zrak, njegova prsa se močno dviga, potem pa pove, da na tej strani ni dana nikjer možnost, da bi splezal po stnem pobočju navzgor. Vsaj v tridesetih sekundah ni prišel do takega kraja in ga tudi ni videl od daleč.

»Zdaj moram preiskati še desno stran. Nekoliko naj si še oddahnem, ti, Leonor, pa mi, da najdem tu mesto, kjer bom lahko splezal na goro, sicer... ne vem, kaj se zgodi z nami.«

»Dalje časa si izostal, kot eno minuto, Georg.«

»Ko sem naštel do trideset, sem se obrnil.«

»Naštela sem do sedemdeset, preden si se prikazal spredaj.«

»Tedad imaš pač zelo kratke sekunde,« se ji smehlja Georg.

Napolnjen s svežim zrakom se spusti zopet v tek.

Sedaj ne našteje Leonor niti do šestdeset, ko je Georg že zopet pri njih.

»Zopet nič! Vendar pa sem se nečesa domislil. Na tej strani napravi gora majhen lok; nima pomena, da bi tekel okrog; pri hitrem teku ne morem vsega dobro pregledati. Tekel bom raje naravnost, da bom imel ta del gore pred očmi.«

»Saj smo se že peljali okrog gore, pa nismo opazili niti ene točke, kjer bi bilo mogoče splezati gor.«

»Pač, bile so. Morda ne zate, gotovo pa zame. Priznati mi moraš, da znam plezati vseeno bolj kot ti. In potem je tudi povsem nekaj drugega, ko vem, da je to naša edina rešitev.«

Zopet odleti Georg kakor puščica; zdaj šele so lahke opazovali, kako hitro teče ta človek. Zavil je sicer nekoliko v desno, vseeno pa ga še vedno vidijo.

V nekoliko sekundah je pretekel devetdeset metrov; potem obstoji, se obrne, da pregleda to stran gore.

Navdaja jih prav čuden občutek, ko ga gledajo, kako stoji. Zadrževati mora sapo, v enakem položaju je, kakor potapljaj, obdaja pa ga prozoren zrak, ki mu ni prav nič videti, kako je strupen.

Leonor se prestraši. Za Boga, kako dolgo izostane Georg! Minuta je gotovo že minula! Izgubila je časovno mero.

(Dalje prih.)

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Centrala:

LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA.

Podružnice:

Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Gorica, Trst. AGENCIJA: Logatec.

Dolžniška glavnica Din 50.000.000—
Štepije rezerve nad Din 10.000.000—

Erzajavni naslov: Banka Ljubljana.
Tel. št.: 261, 413, 502, 503 in 504.

Se priporoča za vse bančne posle.

Stoječi les na Plešivcu

ki gravitira na Kamnik nudi v prodajo po ofertni licitaciji:

„Uprava Gornjegrajskih posestev ljubljanske škofije v Marijinemgradu“, pošta

Mozirje.

Množina bo precej velika, vendar ne bo presegla mase 10.000 kub. metrov.

Točna množina se bo določila šele oblasiveno.

Ponudbe naj se pošilja v zaprti kuverti do najkasneje 30. januarja 1926, koje naj vsebujejo:

1. da je kupec za celo množino, ki bo določena;
2. ceno za kub. meter bodisi na vse, ali pa za posredne debelostne razrede;
3. plačilni obroki — garancije — event. predplačila;
4. izjava, da so mu znane uzance, s kojimi gozdarsko osebje imenovane uprave izroča les ter da se bo točno držal navodil in predpisov gozdarskih organov glede načina sečnje.

Naročajte in širite „NARODNI DNEVNIK“!

Pozor!

Spalne in jedilne sohe

Kuhinjske oprave, postelje, umivalnike, vsakovrstne omare, mize, stole iz mehkega in trdega lesa, kakor tudi tapetniške izdelke, žimo, morsko travo itd.

dobite najcenejše pri turški

PETER KOBAL, KRANJ

podružnica Ljubljana - Kolizej.

GRJA - ČEBIN

vnitro ulica 1/II. Telefon 56

Mesečno sobo

Išče mlad gospod Dalmatincec, za kakoj. Eventualno tudi s hrano in drugo oskrbo. Ponudbe na upravo »Narodnega Dnevnika« pod značko »Solidenc«.

Gospodična Joža!

Napak me razumete! O kakem učenju ni niti govora! Pismo v upravo »Narodnega dnevnika«, pod značko »Sonja« Vam pojasni vse!

Mlad železniški uradnik

želi lastnega ognjišča. Išče srčkano družico. Gospodične do 20 let naj se javijo pisмено na upravo lista pod »Srečac«.

Ne kupite prej nobenega šivalnega stroja, dokler ne ogledate in preizkusite

JOSIP PETELINC-a

strojev znamke

Gritner, Adler, Phönix

ter najboljše šivalne plošne stroje „DUBIED“, nadomestne dele, čimničke, igle za vse sisteme, pnevmatiko, dele za kolesa, olje i. t. d.

Velikela garancija! Delavnica na razpolago! Na malo! Na veliko!

Uprava „Narodnega Dnevnika“

prodaja makulatureni papir
a Din 5— kg.

Absolventinja

trgovske šole išče mesta kot praktikanjka. — Ponudbe na upravo lista pod: »Praktikanjka«.

Iščem

svojo mater, Ano Lah, rojeno leta 1877 v St. Vidu pri Grobeljnu. Okrog 20 let že ne vem nič o njej. Služila je dolgo časa v Gradcu na Gornje Avstrijskem. — Prosim, ako kdo kaj ve o njej, naj to sporoči proti povrnitvi stroškov na upravo »Narodnega Dnevnika«, Ljubljana, Adolf Lah.

Kužnjakinja

smožna vseh pisarniških del išče službo. Gre tudi na deželo ter nekaj mesecev brezplačno. Ponudbe prosimo na upravo lista pod: »Natančac«.

Stekleno

strešno opeko imajo stalno v zalogi Združene opekarnice d. d. v Ljubljani.

Kupi se

dobro ohranjen otroški voziček. Ponudbe na upravo pod »Voziček«.

TISKARNA „MERKUR“

TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posejnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. Lastna knjigovoznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552